

Аляксандр Лукашэнка даручыў разабрацца з сітуацыяй па зрыве праекта субмікроннай вытворчасці на «Інтэграле»

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка даручыў выявіць вінаватых у зрыве праекта субмікроннай вытворчасці на «Інтэграле» і разабрацца з сітуацыяй, якая ўзнікла. Такую задачу паставіў кіраўнік дзяржавы, наведваючы мінскае НВА «Інтэграл», дзе ён знаёміўся з рэалізацыяй праекта па стварэнні айнаўнай субмікроннай вытворчасці.

«Мы выдзелілі ў свой час сродкі, паставілі вам умовы. Вы іх выканалі? Не. Вы нічога не зрабілі і сёння просіце выдзеліць яшчэ, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Не разлічвайце, грошай больш не будзе. Сёння размова ідзе аб тым, хто за ўсё адкажа. За гэтыя грошы мы маглі б стварыць новую вытворчасць. Мяне абнавіла работа прадпрыемства не задавальвае. Мне такая праца не патрэбна».

«Вы прыйшлі да мяне, сказалі: дайце нам грошы. Былі тысячы прапаноў, у тым ліку і па продажы «Інтэграла». Я яго не прадаў, выдзеліў вам грошы. Вы сказалі: вось тры праекты, праз некалькі гадоў мы будзем даваць у касу. Прайшоў час. Дзе тавар? Дзе аддача?» — звярнуўся кіраўнік дзяржавы да прысутных.

На прадпрыемстве планавалася рэалізаваць тры асноўныя праекты субмікроннай вытворчасці. Цяпер асноўны праект «Субмікрон К» практычна не працуе. Запасы налічваюцца прадпрыемства перад крэдытарамі і дзяржавай складае каля \$300 млрд. Як падкрэсліў Прэзідэнт, прадпрыемства не атрымае больш ні бюджэтных сродкаў, ні пазык. «За бюджэт мы не будзем утрымліваць ні адну вытворчасць. Будзем зыходзіць з таго, што грошай больш не будзе!» — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Як адзначыў кіраўнік прадпрыемства Віталь Саладуха, каб праекты пачалі працаваць на магутнасць, неабходны час на тэхналагічную даводку. Да канца 2010 года вытворчасць можа выйсці на запланаваныя магутнасці.

Першы віцэ-прэм'ер Уладзімір Сямашка далажыў кіраўніку дзяржавы, што цяпер прадпрыемствам асвоена пяць вырабаў, да канца 2010 года плануецца асвоіць яшчэ 20. Тады праект будзе акупляцца. Урад прапануе свой варыянт пераадолення крызіснай сітуацыі на «Інтэграле», г.зн. прадпрыемству неабходна даць статус Парку высокіх тэхналогій, акцыянары і выдзеліць дадатковыя сродкі, каб да канца наступнага года выйсці на запланаваныя паказчыкі. Аднак, як падкрэсліў Прэзідэнт, яго не задавальваюць такія дзеянні. «Прадаваць завод я не гатовы, у тым ліку і акцыянары. Калі вы хочаце рэструктурызаваць даўгі, ідзіце ў банк, дамаўляючыся з ім, — сказаў Аляксандр Лукашэнка. — Шукайце грошы, дзе хочаце, але бюджэтных грошай вы не атрымаеце і падаткі будзеце плаціць спаўна».

Аляксандру Лукашэнку паказалі тэхналагічны працэс вытворчасці інтэгральных мікрасхем у рамках інвестыцыйнага праекта «Субмікрон К». Аднак Прэзідэнт заўважыў: «Тут няма чаго глядзець! Я не хачу ўнікаць у тэхналогію. Ну і што, што складаная вытворчасць. Гэта для мяне складана, а для вас не павінна быць складанасцю. Вы ж капіруеце сусветную практыку».

Прэзідэнт даручыў праваахоўным органам, Камітэту дзяржаўнага кантролю, Адміністрацыі Прэзідэнта разабрацца, хто вінаваты ў неэфектыўным расходванні сродкаў, зрывае тэрмінаў, і далажыць. Па выніках праверкі будзе прынята адпаведнае рашэнне. «Гэта размова датычыцца ўсіх у краіне. Па законе будзе. Па законе павінны сядзець — будзеце сядзець. Не вінаватыя — сядзець не будзець», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. Аляксандр Лукашэнка таксама даручыў праверыць усе прадпрыемствы ў краіне на прадмет таго, як расходваліся выдзеленыя ім бюджэтыныя сродкі. Наступным прадпрыемствам, з сітуацыяй на якім мае намер разабрацца Прэзідэнт, стане Шклоўская папярочная фабрыка, а затым Гродзенскі «Азот».

Аляксандр Лукашэнка таксама назначыў адказным за гэта прадпрыемства першага намесніка прэм'ер-міністра Уладзіміра Сямашку. «З заўтрашняга дня вы несеце персанальную адказнасць за стан завода», — звярнуўся Прэзідэнт да Уладзіміра Сямашкі. «Стаяць задачы і выконвайце, нягледзячы ні на якія крызісы, кіруйце», — сказаў кіраўнік дзяржавы. Прэзідэнт запатрабаваў строга разабрацца, чаму неэфектыўна выкарыстаны выдзеленыя сродкі, у тым ліку да адказнасці можа быць прыцягнута былое кіраўніцтва завода. «Такага разлігальства я нідзе не бачыў! Вы нічым не займаліся. Калі б не я, вы даўно б пахавалі «Інтэграл». Я на іншым заводзе столькі разоў не быў, колькі тут. Не маглі зрабіць — не трэба было абяцаць, узлілі б іншыя», — падкрэсліў Прэзідэнт. «Мне патрэбны тут жывыя грошы. Вытворчасць павінна быць захавана і працаваць рэнтабельна», — сказаў на заканчэнне Прэзідэнт.

Паводле павадзення прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і БЕЛТА.

Жывая зямля

ОВА І ЕЦІ — АЛЕГАВЫ ДЗЕЦІ

Фота: Анастасія КЛЕШЧУКА.

Супрацоўнік адной з паліўнічых гаспадарак Віцебшчыны Алег Селех на прагульцы з прыручанымі шасцімесячнымі ваўкамі Ова і Еці, якіх ён даглядае.

«Мае гадванцы вельмі кемлівыя і дружалюбныя, — не хавае пачуццў прыроднагаўца. — Без пераборлівасці, яны данамагаюць мяне спасцігаць жывёльным свет».

Алег Селех перакананы, што Беларусь, захаваную ў сваёй прыродзе ваўных драпежнікаў, стане па-сапраўднаму прыцягальнай для многіх экалагічных турыстаў.

Ваўчаняты лашчавца і дурэжцы сапраўды як дзеці, — кажа Алег, частуючы сваіх сяброў мяснымі ласункамі, — інакш та паўна наша пшчота.

ДАДЖЫ І МОКРЫ СНЕГ

Чакаючы ў пачатку наступнага тыдня ў Беларусі. У суботу ападкаў пройдуць толькі ў паўночна-ўсходніх раёнах рэспублікі, а ў нядзелю — у Брэсцкай і Гродзенскай абласцях. Месцамі магчымы мокры снег і туман. Уначы і раніцай на асобных участках дарог галаледзіца. Тэмпература паветра ўначы — ад 3° мору да 4° цяпла, удзень — ад нуля да 6° цяпла. У сярэдзіне тыдня дажджы прагназуюцца ў многіх раёнах Беларусі. Тэмпература паветра будзе вагацца ад 1° да 8° цяпла. На поўдні краіны будзе каля 10° вышэй за нуль.

ЗША ПРАЦЯГНУЛІ САНКЦЫІ Ў ДАЧЫНЕННІ ДА ІРАНА

Прэзідэнт ЗША Барак Абама прадоўжыў дзеянне эканамічных санкцый у дачыненні да Ірана, уведзеныя ў 1979 годзе, яшчэ на адзін год. Абама паведаваў пра гэта кангрэсу, заўважваючы, што «нашы адносіны з Іранам яшчэ не нормалізаваліся». Гэта рашэнне з'яўляецца тэхнічным, кожны год прэзідэнт ЗША працягвае дзеянне гэтага дакумента. Аднак сёння працяг нарматыўнага дакумента супаў з адмовай Тэгерана накіраваць свой урад для аб'ягачэння ў Расію, на чым настойвалі ЗША і шэраг іншых дзяржаў. Акрамя санкцый ЗША, у дачыненні да Ірана дзейнічаюць міжнародныя санкцыі.

САМАЯ ДАРАГАЯ КАРОВА Ў СВЕЦЕ КАШТУЕ 1,2 МЛН ДОЛАРАЎ

Самай дарогай у свеце каровай стала чорна-белая трохгодовая галштэцкая карова па мянушцы «Голд Місі». Яна была прададзена ў чавер на «Каралеўскім зымовым кірмашы» ў Таронта за 1,2 мільянаў долараў. Суперлітвая жывёліна з'явілася на свет на ферме Ёліяса Томсана ў наваколлі горада Франчфорт (правінцыя Востраў прынца Эдуарда).

ІТАЛІЯНЦЫ ПАХАВАЮЦЬ ВЕНЕЦЫЮ

У Венецыі 14 лістапада пройдзе забавнае пахаванне горада, закліканне зварнуць увагу на рэзкае скарачэнне колькасці мясцовага насельніцтва. У цырымоніі пахавання будуць задзейнічаныя тры гандолы, на адной з якіх будзе ўсталяваная чырвоная труна. Гандальцы праводзіць «нжобчыка» і сімвалічны апошні шлях на шматлікіх каналах, якія пранізваюць увесь горад.

Скарачэнне колькасці карэнных венецыянаў з'яўляецца сур'ёзнай прынчынай для хвалявання мясцовых уладаў. Згодна са статыстыкай, у 1950-х гадах у горадзе пражывалі каля 300 тысяч ураджэнцаў Венецыі, у той час як сёння тут налічваецца толькі каля 60 тысяч. Вучоныя падлічылі, што апошні карэнны венецыянец памрэ да 2030 года.

ВІЦЭ-ПРЭМ'ЕР ЗАСТАЎЯ ЗАДАВОЛЕНЫ БЕЛАРУСКИМ ІНВЕСТЫЦЫЙНА-ЭКАНАМІЧНЫМ ФОРУМАМ

ЗВЫШ 450 замежнікаў з 60 краін паўдзельнічалі ў Беларускім інвестыцыйна-эканамічным форуме, які праходзіў 12—13 лістапада ў Мінску. Было ж зарэгістравана 683 удзельніцтва, што сведчыць пра інтарэс да форуму, падзяліліся ўражаннямі на прэс-канферэнцыі намеснік прэм'ер-міністра Андрэй Кабякоў.

«Мы ставілі перад сабой моту інфармаваць сусветна дзелаваць колы пра палітыку ў Беларусі інвестыцыйнага клімату, пра працу, якую мы робім для паліпашэння дзелавага асяроддзя. І я мяркую, што гэтай моты мы дасягнулі, — лічыць намеснік прэм'ер-міністра. Ён упушчаны, што такі форум не апошні, і наступны, відаць, будзе праводзіцца ў большым маштабна, каб не было праблем з размяшчэннем удзельнікаў».

Андрэй Кабякоў паведаваў, што ў першы дзень форуму ўрачыста была падпісана інвестыцыйная дамова з бельгіскай кампаніяй AOI NV аб стварэнні ў Беларусі транспартна-лагістычнага парка з аб'ёмам інвестыцый каля 290 млн еўра, а таксама расказаў, што да позняга вечара праходзілі сустрэчы прэм'ер-міністра, віцэ-прэм'ераў з інвестарамі, падчас якіх было абмеркавана і разгледжана шмат праектаў.

Што датычыцца пападання Беларусі ў трыццатку краін з найлепшымі ўмовамі выдзянення бізнесу, то Андрэй Кабякоў сказаў, што задача пастаўлена, што сістэма ацэнкі бізнес-клімату доталёва вывучана, і што ўжо намечаныя крокі руху наперад — у першую чаргу ў галіне падаткаабкладання і міжнароднага гандлю, а таксама ў тых сферах, дзе рэйтынг Беларусі ніжэй за саракавое месца. Але намеснік прэм'ер-міністра звярнуў увагу на адзін важны, на яго погляд, момант:

«Мы павінны паспяваць уводзіць у сваю сфера дзеяння і сваё эканамічнае жыццё тыя рашэнні, якія ўжо прынятыя, а іх прынята досыць шмат. Але не заўсёды гэтыя рашэнні поўнасцю выкарыстоўваюцца нашымі суб'ектамі гаспадарання, мо таму, што яны іх не ведаюць да канца ці не ўяўляюць магчымасці іх рэалізацыі. Я лічу, што гэта яшчэ больш важная задача, чым прадуцтва новых і новых рашэнняў».

Андрэй Кабякоў заявіў журналістам, што «прагнозы сацыяльна-эканамічнага развіцця на 2010 год будзе той, які забяспечыць выкананне прагнозных параметраў на 2006—2010 гады, і тут ніякіх сумненняў быць не павінна». Намеснік прэм'ер-міністра лічыць, што менавіта дзякуючы наяўнасці мабільных прагнозных паказчыкаў Беларусь мае лепшыя эканамічныя паказчыкі па выніках 2009 года, чым у суседзяў, што наўнянасць мабільных прагнозных паказчыкаў на 2010 год з'яўляецца правільным рашэннем, якое падтуркуе суб'екты гаспадарання выкарыстоўваць «вокны» эканамічных магчымасцяў рынку.

Павел БЕРАСНЕЎ.

Купляйце беларускае!

ЯК ПЕРАВАРНУЦЬ ПЯСОЧНЫ ГАДЗІННІК

УЧОРА на II Кантактнай біржы выдзіўці і распаўсюджвалі друку разглядаўся пытанні распаўсюджвання на рынку беларускай папяровай прадукцыі.

Падчас інспекцыйных праверак гандлёвых прадпрыемстваў, якія падпарадкоўваюцца Міністэрству інфармацыі, былі выяўлены факты, што на складах, дзе рыхтавацца да рэалізацыі папяровай прадукцыі, часам адсутнічаюць тавары беларускай вытворчасці.

«У нас ёсць вялікая гандлёвая сетка ў сістэме Міністэрства інфармацыі (больш за 1,5 тысячы кіёскаў «Саюздруку») і каля 100 крамаў у сістэме кіёскаў гандлю. Мы вырабляем і маем магчымасць прадаваць, але прадаём у сваёй сістэме толькі 20 працэнтаў уласнай прадукцыі ад агульнага аб'ёму. Ллчу, што ў цяперашняй сітуацыі гэта недапушчальна, — падкрэсліў на адкрыццях Кантактнай біржы міністр інфармацыі Уладзімір РЫСАКЕВІЧ. — Нават калі на 0,1 працэнта беларускай тавар даражэйшы за падобны замежны, гандлёвым прадпрыемствам трэба браць яго на рэалізацыю. Сёння аб'ём заказу на папірадроднае прадпрыемства, нягледзячы на іх тэхнічнае пераўзброенне, ніжэйшае. Папіграф-прадпрыемствы працуюць горш, чым прамысловасць рэспублікі ў цэлым, бо там зніжэнне аб'ёму вытворчасці 15 працэнтаў, а тут — каля 20».

Гандлёвым прадпрыемствам, якія падпарадкоўваюцца Міністэрству інфармацыі, за 9 месяцаў гэтага года ў рознічным гандлі рэалізавана прадукцыі на 200 мільярадаў рублёў, што на 7,7 працэнта больш, чым за такі ж перыяд летась. Арганізацыямі саюздруку рэалізавана 71 мільярд экзампляраў перыядычных выданняў на суму 91,4 мільярада рублёў, і доля ў рэалізацыі беларускіх друкаваных СМІ складае 68 працэнтаў. Кніг у гэтым годзе прададзена ўжо на 36,6 мільярада рублёў, і «беларуская доля» тут складае каля 65 працэнтаў (але пакуль толькі ў грашовым выражэнні, па разнастайнасці асартыменту ў лідарах па ранейшым застанюцца расійскія выданні. Значная ўдзельная вага ў абароце імпортных тавараў прыпадае на канцэлярыяныя тавары (каля 70 працэнтаў) і на папяровую групу (40).

«Як паведаміла «Звяздзе» Наталля ЯРОМЕНКА — пракурор аддзела па наглядае за адпаведнасцю судовых пастаноў па крымінальных справах і аналізе судовай практыкі пракуроры Віцебскай вобласці, які хваряа злычывства, так і сама злычывства будуча ў Віцебскім дзяржаўным універсітэце імя П.М. Машэрава. Першакурсніцы. Разам здымалі жыллё, сябравалі.

Маці будучай хварыа злычывства яшчэ вясной на яе дзень нараджэння падарыла ёй банкіўскі ўклад. Папала 4 тысячы долараў. Калі маладой удалаліся банкіўскага рахунку па выхадных не было дома, аднакурсніца брала яе пашпарт, спецыяльна выліску банкіўскага ўкладу, якая ляжала тут жа, у пашпарте, і хадзіла ў банк па грошы. Наўнянасць дакументаў, наўнянасць, і была прычынай таго, што ў работніку банка не ўзнікла ніякіх падзаэрэнняў. Што і адзначыў адзін з іх падчас расследа-

вання крымінальнай справы. Чатыры разы ў маі і чэрвені дзятчыва такім чынам здымала чужыя грошы. Два разы — па 400 «зялёных», яшчэ два — па 300 долараў.

Пра ліхія справы сяброўкі пацярпелай стала вядома выпадкова. Маці, якая адрыла рахунак даччы, у Крычаве зайшла ў банк, каб пацікавіцца — колькі працэнтаў «набегла». Ёй адказалі, што ніколькі, бо грошы здымалі. І раздрукавалі адпаведную інфармацыю. Яна патэлефанавала даччы. Та была вельмі здзіўленая гэтым фактам.

Прыгаворам суда Кастрычніцкага раёна горада Віцебска прадпрымальна злычывства атрымала 1 год папраўчых работ. Акрамя гэтага, яна абавязана вярнуць грошы аднакурсніцы — 1400 долараў у эквіваленте, плюс — улічваючы неатрыманую выгаду — 100 долараў. Акрамя гэтага, з яе заробку на працягу года будзе перахавана 10 працэнтаў на карысць дзяржавы. Па звестках «Звязды», асуджанка перавялася на звычайнае аддзяленне і працуе санітаркай у бальніцы па месцы свайго пастаяннага жыхарства.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

РАБОТНИКАМ СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ І ПЕРАПРАЦУЮЧАЙ ПРАМЫСЛОВАСЦІ ПАВАЖАНЫ ПРАЦАЎНІКІ АГРАПРАМЫСЛОВАГА КОМПЛЕКСУ!

Прыміце мае сардэчныя віншаванні і цёплыя словы шчырай удзячнасці ў сувязі з прафесійным святам — Днём работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці.

У нашай краіне на развіццё аграрнай галіны накіроўваюцца значныя сродкі. І важна, што яны даюць аддачу. Нават у няпростых умовах надвор'я гэтага года сабраны добры ўраджай. Высокіх вынікаў дабіліся жывёлаводы. Устойліва развіваецца перапрацоўчая прамысловасць. Забяспечана харчовае бяспека рэспублікі.

Дасягненні аграпрамысловага комплексу — гэта вынік штодзёнай напружанай працы як простых работнікаў сельскай нівы, перапрацоўчы і абслуговы арганізацыі, фермераў, так і спецыялістаў, кіраўнікоў, вучоных-аграрыяў, ветэрану сельскагаспадарчай вытворчасці і моладзі, работнікаў сацыяльнай і культурнай сферы ў вёсцы.

Выказаю вам вялікую падзяку за адданасць сяланскай справе, важкі ўнёсак ва ўмацаванне эканомікі і суверэнітэту Беларусі. Бо добрасуменная, высокапрадукцыйная праца на любым участку, у кожнай арганізацыі — галоўны рэсурс, надзейны фундамент дзяржавы, абавязковая ўмова яе працягвання.

Упушчаны, што і надалей вы будзеце прымнажаць дасягнутыя поспехі, працаваць з поўнай аддачай.

Жадаю вам і вашым блізім добрага здароўя, шчасця, новых працоўных перамог на карысць любімай Радзімы.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

ДЭФІЦЫТ СЕЛЬСКАГАСПАДАРЧАЙ ПРАДУКЦЫІ НЕ БУДЗЕ

Створаны належны стабілізацыйны запасы — ад агародніны і бульбы да мяса

У АГРАПРАМЫСЛОВЫМ КОМПЛЕКСЕ ЦЯПЕР ЗАНЯТА ВЯЛІКАЯ КОЛКАСЦЬ РАБОТНИКАЎ — БОЛЬШ ЧЫМ 300 ТЫС. ЧАЛАВЕК.

ЯК паведаміў намеснік міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Васіль Паўлюскі, нягледзячы на доволі складаныя ўмовы надвор'я атрыманыя нядарны ўраджай. Усяго назапашана каля 10 мільёнаў тон зерня. Гэта з улікам збожжавых і зернебабовых, а таксама кукурузы і рапсу. Атрымліваецца каля тоны на кожнага беларуса. Паводле ацэнкі Міжнароднай харчовай арганізацыі, гэты паказчык з'яўляецца адным з крытэрыяў падчас вызначэння харчовай бяспекі. Таксама як і наяўнасць запасаў з мінулага года (яны, як вядома, склалі каля 1 млн тон).

Таму можна лічыць, што па збожжы Беларусь практычна поўнасцю забяспечана ўнутранай патрэбай. Гэта ў пэўнай ступені датычыцца і пшаніцы з павышаным утрыманнем клейкаваты. З дапамогай найноўшых тэхналогій айчыныя сельгаспрадпрыемствы яе навулічывае вырошчваць. Сёлета агульні намалот пшаніцы склаў больш чым 1,2 мільёна тон. Гэтага дастаткова, каб забяспечыць патрэбу хлелюбачэння. Атрыманы значны ўраджай цукровых буракоў — амаль 4 мільёны тон. Сабрана 850 тыс. тон бульбы — прада, гэта на 250 тыс. тон менш, чым летась. Сярэдняя ўраджайнасць «аўрага хлеба» — 165 цэнтэраў з гектара, хоць меркавалася атрымаць не менш чым 300 ц/га.

Аднак гэта ніколі не паўплывае на належнае забяспечэнне той жа бульбай і іншай агароднінай гандлёвай сеткі. Як запэўніў Васіль Паўлюскі, дэфіцыту сельскагаспадарчай прадукцыі спажываючы не адчуюць. Створаны належны стабілізацыйны запасы. Сёлета ў савішчых створаны лініі па перапрацоўцы і фасаванні прадукцыі. Таму агародніну пастаўляюць у гандлёвую сетку рознымі партыямі — ад 1 да 25 кілаграмаў (у залежнасці ад таго, які будзе канкрэтны заказ той ці іншай крамы).

Паспяхова завяршаецца нарыхтоўка кармоў. На імяўку і назапашана дастаткова, каб не толькі не зменшыць, але і нарасціць аб'ёмы вытворчасці жывёлагадоўчай прадукцыі. Як вядома, у вырабцы сельгаскааператываў менавіта на гэтую пазіцыю прыпадае 75—80 працэнтаў. Да таго ж склаўся спрыяльны кан'юнктура на рынку. Як паведаміў Васіль Паўлюскі, апошнім часам удалося значна разгрузіць склады перапрацоўчых прадпрыемстваў. Калі ў красавіку — маі меліся паўгадавыя запасы, то цяпер даводзіцца працаваць фактычна «з колаў». Аб'ём экспартных паставак перавысіў 1 мільярд долараў. З іх \$925,5 млн прыпадае на пастаўкі ў Расію. У параўнанні з такім жа перыядам летась экспарт зменшыўся амаль на 10 працэнтаў. Аднак, заўважыў намеснік міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Леанід Марыніч, па выніках года мяркуюцца выйсці на ранейшы ўзровень.

Актуальна распрацоўваюцца новыя рынкі — як на постсавецкай прастору (Малдова, Украіна, Азербайджан, Туркменія), так і ў далёкіх замежжы (Куба, Венесуэла, Сірыя, Алжыр, Егіпет). У найбліжэйшы час павінна адбыцца сустрэча міністраў сельскай гаспадаркі Беларусі, Украіны, Польшчы, Эстоніі, Літвы і Латвіі. На думку Васіля Паўлюскага, гэта дазволіць пэўным чынам актывізаваць працу аб'ягачэння айчынай сельскагаспадарчай прадукцыі на знешніх рынках.

Паводле інфармацыі Леаніда Марыніча, калі ў 1990 годзе на палятках працавала 126 тысяч трактароў, то цяпер — 52 тыс. У сельскай гаспадарцы адбываецца пераход на сучасныя энэрга- і рэсурсаэфектыўныя тэхналогіі. Праблемным месцам досыць застаецца доволі невысокі ўзровень аплаты працы вясцоўцаў — сярэдні заробак складае 450—630 тысяч рублёў. Праўда, у асобных гаспадарках людзі стабільна атрымліваюць па 1 млн руб. і нават больш.

Як заўважыў Леанід Марыніч, распрацоўваюцца спецыяльныя метады стымуляючай аплаты працы работнікаў, каб прыцягнуць перспектывныя кадры, моладзь. Гэта, дарэчы, датычыцца не толькі заробку, але і жылля — за апошнія некалькі гадоў у вёсцы пабудавана больш чым 7,6 тысячы камфартальных дамоў.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

ТУББАЛНІЧНЫ РЭКЕТ

41 -гадовы хворы на сухоты з Мазырскага раёна, які праходзіў лячэнне ў Гомельскай туберкулёзнай бальніцы, палешыў сваё матэрыяльнае становішча пры дапамозе паргос фізічнай расправы таму ж хворому. Як расказалі ў прэс-службе УУС Гомельскага аблвыканкама, раней судзімы грамадзян зноў забраў у пенсіянера з Калінкаўскага яго банкіўскую картку. Больш за тое: тоі сказаў ліхадзею і свой піп-код. Не дзіўна, што грошы ў суме 1 мільён 300 тысяч адрознілі з яго рахунка і пакуль гаспадару не вернуць.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

ПО ПОРУЧЕНИЮ ОАО «ЗЕНИТ — БЕЛОМО» КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

с применением метода понижения начальной цены по продаже следующих зданий: Лот № 1: здание специализированное розничной торговли (пристройка к дому), об. пл. 1576,5 кв.м, г. Вилейка, ул. Чапаева, 60. Начальная цена с НДС — 758 678 830 бел. руб. Минимальная цена с НДС — 151 735 766 бел. руб. Площадь земельного участка — 0,1007 га. Лот № 2: здания специализированные складов, торговых баз, баз материально-технического снабжения, хранилищ — здание склада ЛВЖ, об. пл. 684,9 кв.м, здание кислотного склада, об. пл. 198,5 кв.м, г. Вилейка, ул. Крапина. Начальная цена с НДС — 1 692 287 637 бел. руб. Минимальная цена с НДС — 338 457 527 бел. руб. Площадь земельного участка — 0,4619 га, имеется жид ветка. Лот № 3: здание специализированное для производства электротехнического, электронного и оптического оборудования (производственный корпус № 7 с АБК), об. пл. 19605,9 кв.м, г. Вилейка, ул. Чапаева, 26. Начальная цена с НДС — 11 043 535 335 бел. руб. Минимальная цена с НДС — 2 208 707 067 бел. руб. Задаток в сумме 150 000 000 бел. руб. перечисляется на р/с № 301202020010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, УНП 690324015. КУП «Минский областной центр учета недвижимости». Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 5 дней с даты проведения аукциона. Оплата за объект (лот) производится в следующем порядке: 50 % стоимости объекта оплачивается в течение 5 календарных дней после проведения аукциона, остальное — 50 % стоимости до 31.12.2009, если иное не предусмотрено договором купли-продажи. Объекты продаются без условий. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится 15.12.2009 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 14.12.2009 до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34, 500 47 12.

Сайт в интернете:

ХТО ЗА КІМ ПАВІНЕН БЕГАЦЬ: бізнэсмены за старшынёй райвыканкама ці старшыня за бізнэсменамі?

Перспектывы для росту і праблемы маюць і сярэдняга бізнэсу амбэркавалі за «крутым сталом» у рамках Беларускага інвестыцыйна-эканамічнага форуму, які праходзіў мінулыя два дні ў Мінску.

— Роль маюць не проста павышаюцца, — заявіў у сваім выступленні Андрэй ТУР, намеснік міністра эканомікі. — Калі на пачатковым этапе гэта былі малыя прадпрыемствы, што функцыянавалі ў асноўным у гандлі і грамадскім харчаванні, гэта былі нашы індывідуальныя прадпрыемствы, то цяпер гэта прадпрыемствы, звязаныя з вытворчасцю тавараў і паслуг. І такія прадпрыемствы мы разглядаем як асноўную перспектыву сектара маюць і сярэдняга прадпрыемства.

Андрэй Тур нагадаў, што ў рамках праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця да канца 2010 года ўдзяльнага вага маюць і сярэдняга прадпрыемства ў агульным аб'ёме вырочкі ад рэалізацыі тавараў, работ і паслуг павінна склаці 1/3, пры гэтым колькасць занятых у малым і сярэднім бізнэсе павінна склаці адну чвэрць.

Аднак Андрэй Мікалаевіч выступаў зусім надышоў, каб даць больш часу на выкаванне думак самім прадпрыемствам.

— Я не буду казаць пра ролі і перспектывы прадпрыемстваў, усё гэта і так зразумела. На «крутым сталом» павінны выступаць не функцыянеры, не прадстаўнікі дзяржавы, а прадстаўнікі маюць і сярэдняга бізнэсу, каб мы маглі па-слухаць іх праблемы і якія пытанні трэба вырашаць, — сказаў Андрэй Тур, аднак усё ж такі адзначыў, што за апошні час у краіне вельмі шмат зроблена для паляпшэння ўмоў вядзення бізнэсу.

Георгій БАДЗЕЙ, старшыня Бізнэс-саюза прадпрыемстваў і наймальнікаў імя Кунюўскага, пагадзіўся з намеснікам міністра эканомікі, што спраўды зроблена шмат, але ён лічыць развіццё бізнэсу недастатковым.

— У 2008 годзе доля малюць бізнэсу ў ВВП краіны склала 9,3 %. Адсюль можна рабіць выснову: цалкам відавочна, што гэта мінэрная доля, якая не адпавядае патрабаванням сучаснай эканомікі да структуры бізнэсу.

Прычыну такога сітуацыі Георгій Бадзей бачыць у тым, што ў рэспубліцы слаба наладжана праца па арганізацыі інфраструктуры падтрымкі маюць прадпрыемстваў. На 1 лістапада 2009 года ў Мінсканомікі зарэгістравана 50 цэнтраў падтрымкі прадпрыемстваў, 9 інкубатару маюць прадпрыемстваў і Беларускі фонд фінансавай падтрымкі прадпрыемстваў — такую колькасць цэнтраў падтрымкі на 118 раёнаў краіны Георгій Патровіч лічыць недастатковай. Каб выправіць сітуацыю, каб вырашыць задану структурнай перабудовы эканомікі, ён прапануе перш за ўсё перабудаваць працу маюць прадпрыемстваў.

Вось нядаўна праводзілі адно наша мерапрыемства ў Мінскай вобласці, у адным з раёнаў. І старшыня райвыканкама ставіць пытанне да бізнэсу так: воць вы да мяне прыходзіце, я пагляджу, можа мы вас і пусцім. А я яму сказаў, што з такім падыходам вы ніколі нікога не дасягнеце. Вы самі павінны хадзіць, быць зацікаўленымі, лавіць гэтых прадпрыемстваў, каб яны прый-

шлі да вас у раён, стваралі Георгію Бадзей і падзяліліся стаючым вопытам, які усмесна з маюць прадпрыемстваў і арганізацыі ўлады рабілі праект «Даведнік інвестара» (http://invest.bspn.by/), дзе самі рэгіёны апісалі сваю інвестыцыйны клімат.

— Не важна, наколькі гэта было якасна і інфармацыяна насытана, важна было тое, што мы ўпершыню сумелі з аб'яўкамі прайсцягнулі да фарміравання рэгіянальнай палітыкі маюць органы, паставілі перад імі заданні: вызначыце, што ж вы хочаце, якія вашы прыярытэты? На жаль, большасць рэгіёнаў пісалі, напрыклад, так: развіццё сельскай гаспадарцы, сельскай галіны! Можна вышчыраць і трускалі, які кажуць паліты, а можна мяса, малако ці зерне...

Прычынен маюць органы да фарміравання сваёй палітыкі — гэта адзін з этапаў, каб яны спраўды задумаліся пра сваё развіццё, — лічыць Георгій Бадзей.

Разам з тым, Георгію Патровічу было заданае пытанне: а ці не лічыць ён, што вельмі небяспечна і шкодна, калі ўлада ўмешваецца ў дзейнасць суб'ектаў прадпрыемстваў, можа і не трэба ніякай падтрымкі, гаючына, каб не перашкаджалі працаваць?

— Безумоўна, калі маюць органы ўмешваюцца ў тваю дзейнасць, то гэта непарадак, — пагадзіўся Георгій Бадзей. — Пры распрацоўцы праекта закона аб падтрымцы маюць і сярэдняга бізнэсу мы рабілі цэлы раздзел з 8 артыкулаў пра гэта, а ў сённяшнім праекце, які разглядаў наш парламент, гарантыі напісаны ў адным артыкуле...

Сяргей СЯМАШКА, старшыня Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па прамысловасці, палітна-энергетычным комплексе, транспарце, сувязі і прадпрыемстваў, які таксама прысутнічаў на «крутым сталом», запэўніў, што і гэтага аднаго артыкула будзе дастаткова:

Артыкул 5 прынятага ў першым чытанні закона гучыць так: «Умяшанне дзяржаўных органаў і іншых дзяржаўных арганізацый у дзейнасць суб'ектаў маюць і сярэдняга прадпрыемстваў, суб'ектаў інфраструктуры падтрымкі маюць і сярэдняга прадпрыемстваў не дапускаецца». Я не ведаю, ці трэба пра гэта пісаць некалькі артыкулаў, па-мойму, усё дакладна, ясна і прэзрыста.

Даў Сяргей Сямашка і агульную ацэнку праекту Закона «Аб падтрымцы маюць і сярэдняга прадпрыемстваў», які напярэдадні прынялі парламентарыі ў першым чытанні.

— Так, дакумент не ідэальны. У першым чытанні паступіла вялікая колькасць заўваг і прапановаў, сярэд іх ёсць і папраўкі і ад дэпутатаў, і ад бізнэс-саюзаў. Камісія павінна сур'ёзна і ўпэўнена працаваць па дарадцаў законапраекта, і ўсіх заклікаю ўзяць у гэтым удзел.

На «крутым сталом» па перспектывах маюць і сярэдняга бізнэсу прысутнічала і **Казіміра ПРУСКЕНЭ, экс-прам-ер-міністр Літвы, доктар эканамічных навук, прафесар**, якая адзначыла, што вялікую важнасць для бізнэсу і інвестараў мае палітыка яна, праваяя і падатковая стабільнасць, а таксама гарманізацыя тэхнічных, санітарных і іншых нормаў з суседнімі дзяржавамі.

Павел БЕРАСНЕЎ.

ААН ПРЫНЯЛА БЕЛАРУСКУЮ РЭЗАЛЮЦЫЮ

Яна датычыцца барацьбы з гандлем людзьмі. У прэс-службе МЗС паведамілі падрабязнасці прыняцця гэтага дакумента.

Трэці камітэт Генеральнай Асамблеі ААН прыняў кансэнсусна ініцыяваную Беларуссю рэзалюцыю па ўзмацненні барацьбы з гандлем жывым таварам. Суаўтарамі рэзалюцыі сталі больш за 70 дзяржаў, сярод якіх Арменія, Азербайджан, Бангладэш, Бахрэйн, Балівія, Венесуэла, Замбія ад імя ўсіх афрыканскіх дзяржаў, Індыя, Казахстан, Катар, Кітай, Кыргызстан, Мексіка, Нікарагуа, Аб'яднаныя Арабскія Эміраты, Расія, Таджыкістан, Тайланд, Туркменістан, Узбекістан, Філіпіны і Эквадор.

Такім чынам, усё рэгіёны свету падтрымалі беларускую рэзалюцыю, што сведчыць аб росце ўвагі з боку сусветнай супольнасці да праблемы гандлю людзьмі і імкненні дзяржаў — членаў ААН пакласці канец гэтай сучаснай форме рабства. У рэзалюцыі гаворыцца аб прызначэнні каардынатараў кансультацый па глабальным плане дзейнасці ААН па барацьбе з гандлем людзьмі.

Леанід ТУГАРЫН.

Закон Рэспублікі Беларусь Аб унясенні дапаўненняў і змяненняў у Закон Рэспублікі Беларусь «Аб дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомай маёмасці, правоў на яе і зделак з ёю»

Прыняты Палатой прадстаўнікоў 8 кастрычніка 2009 года

Ухвалены Саветам Рэспублікі 22 кастрычніка 2009 года

Артыкул 1. Унесці ў Закон Рэспублікі Беларусь ад 22 ліпеня 2002 года «Аб дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомай маёмасці, правоў на яе і зделак з ёю» (Нацыянальны рэстр правых актаў Рэспублікі Беларусь, 2002 г., № 87, 2/882; 2006 г., № 179, 2/1267; 2008 г., № 119, 2/1432; № 172, 2/1475) наступныя дапаўненні і змяненні:

- 1. Артыкул 2 дапоўніць пунктам 3 наступнага зместу: «3. Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь могуць вызначыцца іншыя правы дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомай маёмасці, правоў на яе і зделак з ёю, чым тыя, якія прадугледжаны гэтым Законом.»
- 2. У пункце 2 артыкула 8: падпункт 2.7 выкліцае ў наступнай рэдакцыі: «2.7. арэнды, субарэнды, бязвыплатнага карыстання нерухомай маёмасцю, за выключэннем выпадкаў, вызначаных заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусі»; падпункты 2.8 — 2.9¹ выклічаюць; падпункт 2.11¹ выкліцае ў наступнай рэдакцыі: «2.11. закладу зарэгістраванай або ўнесенай у адзіны дзяржаўны рэгістр нерухомай маёмасці, правоў на яе і зделак з ёю ў адпаведнасці з заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусь права арэнды нерухомай маёмасці.»
- 3. У артыкуле 9: пункт 2 выклічаюць; у частцы першай пункта 3: падпункт 3.4 выкліцае ў наступнай рэдакцыі: «3.4. арэнды, субарэнды, бязвыплатнага карыстання нерухомай маёмасцю, за выключэннем выпадкаў, вызначаных заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусі.»

заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусі.»

- 5. Падпункт 2.4 часткі першай пункта 2 артыкула 29 пасля слова «напаштарт» дапоўніць словамі «грамадзяніна Рэспублікі Беларусі.»
- 6. У падпункце 5.8 пункта 5 артыкула 34 словы «гэтым Законом» замяніць словамі «заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусі.»
- 7. У артыкуле 35: «3. часткі першай пункта 2 другі сказ выклічаюць; пункт 3 дапоўніць словамі «а, з выключэннем выпадкаў ажыццяўлення рэгістрацыйнага дзеяння на падставе судовай паставы»; у пункце 4: у першым сказе словы «не больш як адзін месяц» замяніць словамі «а, пазначаны ў заяве, але не больш чым адзін месяц»; пасля першага сказа дапоўніць пункт сказам наступнага зместу: «Пры гэтым да дзеяння заявы або дадаюцца дакументы (іх копіі), якія сведчаць, што ў выніку ажыццяўлення адпаведнай зделки, унясення, пераходу, спынення адбываючых правоў або абмежавання (абмежавання) права на нерухомую маёмасць могуць быць парушаныя або абмежаваныя правы гэтай зацікаўленай асобы, або ў заяве павінна быць указане на звесткі, якія пацвярджаюць названыя вышэй акаліччаныя, што ўтрымліваюцца ў адзіным дзяржаўным рэгістры нерухомай маёмасці, правоў на яе і зделак з ёю.»
- 8. Артыкул 59 пасля слова «субарэнды» дапоўніць словамі «змяльнага ўчастка або прадпрыемства як маёмаснага комплексу».
- 9. Артыкул 65¹ выкліцае ў наступнай рэдакцыі:

ЁН СТАВІЎСЯ ДА МОВЫ ЯК ДА АСОБЫ

УЧОРА ў Мінску адкрылі мемарыяльную дошку ў памяць выдатнага беларускага мовазнаўцы Федэра ЯНЮОСКАГА. Цікава, што і праз 20 гадоў пасля сваёй смерці гэты чалавек натхняе іншых размаўляць на роднай мове.

Іна Янцюоская на адкрыцці мемарыяльнага знака ў гонар бацькі.

Ён пайшоў ад нас 20 гадоў таму, краз у гэты самы дзень — 13 лістапада. Праз пяць гадоў у сталіцы з'явілася вуліца імя гэтага чалавеча. І вось цяпер, на гэтай вуліцы — памятны знак у выглядзе раскрытай кнігі, з барельефам Федэра Міхайлавіча. У чым жа яго заслуга? Калі вядома — то ў любові да беларускай мовы. Вяртамы літаратурна-вядучага Рагойша сказаў інакш: «Ён быў патрыётам у самым глыбокім і шырокім сэнсе. Бо неглыбока любіць Радзіму і не павважае мову прадкаў. Ён не проста шанаваў, вывучаў беларускую мову, ён збіраў і захоўваў усё самае прыгожае, самае каштоўнае — спраўдыны перлы, жамчужныя яе. А калі спатрабілася, ён узяў у рукі зброю і стаў на абарону Бацькаўшчыны».

Федар Міхайлавіч Янцюоскі нарадзіўся ў 1918 годзе ў вёсцы Клетнае Глускага раёна. Перад вайной скончыў Мінскі настаўніцкі інстытут і ўжо тады захапіўся беларускай філалагіяй. У час Вялікай Айчыннай вайны ўзначальваў аператывную і баявую разведку партызанскага атрада «Грозны», які дзейнічаў паблізу Мінска і на тэрыторыі Лагойскага раёна. Разам са звесткамі пра размяшчэнне і ўзброеныя нямечкі войскі збіраў і занатоўваў трапныя народныя выразы.

Устойлівыя спалучэнні, прыказкі і прымаўкі. Вядома, што ў час блакады ён закапаў калія дарогі з Лагойска ў Плесчаніцы агульнае шытак народных выслоўяў, запісаных у вёсках Маладзечанскага, Мінскага і Лагойскага раёнаў, а пасля вайны шукаў яго і не знайшоў. Аднак спецыялісты мяркуюць, што многія з тых запісаў ён аднавіў па памяці, а большасць сваё экспедыцыйна паслаўшае паўтарыць.

Федар Янцюоскі быў першым выдаўцом зборніка крылатых слоў, фразеалагізмаў, прыказак, прымавак беларускай мовы. Ён першы абараніў па беларускай фразеалагічнай кандыдацыю, потым доктарскую дысертацыю. Ён стварыў цэлую школу, выхавай сотні вучняў і паслядоўнікаў. Асабліва заслуга яго ў выданні «Гістарычнай граматыкі беларускай мовы», дзе ён разглядаў граматычныя правылы за 1000 гадоў існавання беларускай пісьмовай мовы. За савецкім часам па яго дапаможаў па фанетыцы вучыліся гаварыць прыгожа і без памылкі студэнты, гістарыкі, журналісты, дыктары радыё і тэлебачання...

Цікавае гісторыя з'яўлення на вуліцы імя Янцюоскага мемарыяльнай дошкі. Усё пачалося з вечарыны ў нядзельнай школе перааслаўнага прыхода імя Архістратэга Міхаіла, які месціцца на вуліцы Федэра Янцюоскага. На сустрэчу з дзецьмі прыйшлі паэты, сярэд якіх была вучаніца мовазнаўцы Вера Буландэ. Яна і расказала пра свайго любімага і дарагога настаўніка.

— Адрэз тады ўднілка задума ўшанаваць памяць гэтага выдатнага і незвычайнага чалавеча, — расказвае староста прыхода Алехандр Несцірчук. — Мы сталі збіраць подпісы, дазвацаца больш, больш заха-

пляца і расказаць іншым. Падключыліся ветэранскія арганізацыі, пісьменніцы. Больш за тое, на прыходзе, дзякуючы гэтай мове, узнік гурток беларускай мовы, які ўзначальвае іерэй Аляксандр Шрамко. Асабіста я пад уплывам таго, што даведваўся пра Федэра Міхайлавіча, выпісаў газеты «Звязда» і «ЛіМ»...

На адкрыцці мемарыяльнай дошкі сабраліся тэа, хто ведаў Федэра Янцюоскага асабіста, і яго калегі, вучні, сябры, і тэа, для каго ён стаў блізым і родным праз сваю працу. Прыйшлі таксама вучні сталічнай школы № 6, якая знаходзіцца на гэтай вуліцы. Прыйшла яго дачка Іна, паэты, прадстаўнікі ўлады...

— Калі мне вельмі цяжка, — я прыходжу на вуліцу імя Янцюоскага па падтрымку, — расказала журналістка «Звязды» Вера Буландэ. — Гэта быў незвычайны чалавек. Ён да мовы ставіўся як да жывой істоты, як да асобы, якую неглыбока загнуць у цэмы кут... Ён умеў падтрымліваць людзей. Гэта добра ведаюць тэа, хто яго ведаў, і гэта дзіўным чынам адчуваюць тэа, хто толкі даведаецца пра гэтага чудоўнага чалавеча і выдатнага вучнонага, а таксама і таленавітага пісьменніка, празаіка.

Недздарма, напэўна, клірык Свята-Міхайлаўскага храма сказаў учора пра Федэра Янцюоскага: «Ён аддаў душу сваю за душу народа — яго мову. А значыць — за ўсіх нас».

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

ІЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКАЗЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ОТКРЫТОГО ПОВТОРНОГО АУКЦИОНА ПО ЛОТУ 8

Фонд «Брестоблимушество» сообщает об отказе от проведения открытого повторного аукциона по лоту 8 — по продаже права заключения договора аренды земельного участка под строительство объекта придорожного сервиса (автомобильной заправочной станции, станции технического обслуживания, пункта питания, пункта стоянки и охраняемой стоянки) по адресу 479 км (лево) на автодороге Р-43 граница РФ — Кричев — Бобруйск — Ивацевичи (кадастровый номер 123400000001000774 площадью 1,4979 га, сроком аренды 99 лет (начальная цена 78 016 290 руб.), назначенного на 18 декабря 2009 г.

Извещение о проведении повторного аукциона по лоту 8 было опубликовано в газете «Звязда» от 10.11.09 № 212.

Тел. для справок: 8 (162) 23 44 06, 21 19 82

«ПЫТАННЕ ШТАНГЕ» ВЫРАШАНАЕ

Калі нашы футбалісты не праваліць таварыскія матчы, кіраваць імі будзе нямецкі трэнер

ПЫТАННЕ, якое займае футбольных бальшчыкаў і спецыялістаў з моманту заканчэння для нашай каманды адборачнага цыкла да чэмпіянату свету-2010, здаецца, вырашанае. Як паведаміла выданне Gazetaby.com, на пасядзе гаючына трэнер нацыянальнай каманды застача Бернд Штанге. Крыніцы, блізка да беларускай федэрацыі футбола, паведамілі выданню, што кантракт з нямецкім спецыялістам будзе падоўжаны.

Нагадаем, што Бернд Штанге ўзначальваў беларускую зборную летам 2007-га. Ён завяршыў з камандай адборачны цыкл да чэмпіянату Еўропы, дзе беларусы занялі чвэрцёртае месца ў групе. Перад кваліфікацыйна на чэмпіянат свету-2010 кіраўнік федэрацыі Геннадзь Навыглас паставіў задану заняць трэцяе месца ў групе. Але не выключалася магчымасць, што беларусы здолеець пазмагавцца і за адну з дзвюх пудавак у фінал. Перад стартавым матчам з Украінай Штанге папярэджаў: «Як трэнер, я ведаю, як цяжка нам будзе заняць трэцяе месца. За 30-гадовы стаж працы я ўсёадому, што няма лістаў, які вазе да поспеху. Таму прыходзіцца карыстацца прыступкамі». І наша трэцяе месца будзе чаровай прыступкай. Хоць максімальнай мэтай павінна быць толькі першае. Але будзем рэалістамі: Харватыя пята ў рэйтынгу, Англія — 14-я, Украіна — 28-я. А мы — 57-я. Кагосяці з гэтых моцных зборных нам давядзецца пакінуць за спінай, каб аказацца трэцімі ў групе». Пакінуць нікога з названых за сабой не атрымаўся, і зноў Беларусь у групе толкі чвэрцёрта.

Разглядаць працу Штанге са зборнай можна па-рознаму. Можна з пункту погляду задань, якая

задалены вынікамі выступлення нашай каманды ў адборачным цыкле да чэмпіянату свету-2010, і месца ў групе — пакуль няма рэальнае месца з улікам стану нашай інфраструктуры, трэнерскіх кадраў, дапаўнаюць футболу і інш. І ніякай крытыкі ў адрас зборнай сабе не дазваляў, растлумачыў сабе: «Мы можам згубіць добрага спецыяліста. З вялікімі гульцамі квалітату Глеба павінны працаваць вялікія трэнеры. Вы шмат у нас такія ведаеце?» — пытаў Геннадзь Мікалаевіч журналістаў, даўшы зразумець, што крэдыт даверу Штанге не вычарпаны. Журналісты правакавалі старшыню федэрацыі і цікавіліся, ці не прыгледзеў ён каманды на семінары ў якасці пераможца нямецкага спецыяліста. На што Навыглас адказаў, што ў Штанге кантракт да 30 лістапада, а пасля яго лёс вырашаць яны.

А да гэтага наша зборная правядзе сёння два таварыскія падыякці. Сёння ў Дамале беларусы будуць высыліцца адносна з «азіяцкімі бразільцамі» — зборнай Саудаўскай Аравіі (так называюць суперніка беларусыў па прычыне таго, што з імі апошнім часам шмат прауюць лацінаамерыканскія спецыялісты). Падыякн пачнецца ў 16.30 па беларускім часе. А 18 лістапада падпаўнецца Бернда Штанге згулююць з камандай Чарнагорыі. Калі вынік падыякнку будзе не правальным, са Штанге яшчэ пачаўчымыся.

Алена КРАВЕЦ.

Здарэнне ЛОБ У ЛОБ

У выніку лаваго сутыкнення ў Вілейскім раёне пацярпела пяць чалавек. Калія дзевяці гадзін раніцы 23-гадовай кіроўца «Форда» на закружленні аўтадарогі Мінск — Маладзечна — Нарач не справіўся з кіраваннем. Выехаў на паласу сустрэчнага руху і сутыкнуўся з «Пежо». У выніку сутыкнення 44-гадовай кіроўца «Пежо» загінуў. Кіроўца ж «Форда» і яго трое пасажыраў, два 23-гадовыя хлопцы і 18-гадовая дзючына, атрымалі траўмы. Двое з іх шпіталізаваныя.

Надзея ДРЫЛА.

ВНИМАНИЮ АКЦИОНЕРОВ ОАО «СПМК № 127»
ОАО «СПМК № 127» сообщает о преимущественном праве покупки акций собственного выпуска на следующих условиях:
Цена — 5 084 рубля за 1 акцию.
Колличество акций — 674 шт.
Срок оплаты — в течение 60 дней с момента подписания договора купли-продажи безоплатным перечислением на расчетный счет продавца (наличными через кассу Эмитента).
Адрес для подачи предложений о покупке и адрес покупки акций — г. Минск, ул. Иженерная, д. 22. Тел. 3445322.
Способ приобретения акций — совершение сделок на биржевом рынке.
Дата начала и окончания срока для предоставления предложений о покупке акций акционерами — по 31.12.2010 г.
Дата начала и окончания покупки акций (заключения договоров купли-продажи акций) — по 31.12.2010 г. УНП 100048018

ИНФОРМАЦИЯ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА без условий по продаже имущества предприятия, находящегося в процедуре банкротства с ликвидацией (цены снижены на 30 %)

Расположен по адресу: Минская обл., г. Молодечно, ул. Городокская, д. 100 «А». Объект продается одним лотом. - ремонтные мастерские и административно-бытовой корпус, общей площадью 596 кв. м, год постройки ремонтных мастерских 1994; административно-бытового корпуса 2007 г. - ограждение железобетонное (плиты размером 4x2 м в колве 18 шт. основные средства и оборотные активы согласно перечня, начальная цена объекта 934 560 000 (девятьсот тридцать четыре миллиона пятьсот шестьдесят тысяч) рублей в т.ч. НДС 142 560 000 (сто сорок два миллиона пятьсот шестьдесят тысяч) рублей.	Решение об отводе земельного участка, пл. 0,2780 га, имеется. Порядок проведения аукциона и подробный перечень имущества оговорен в условиях проведения аукциона. Оплата за объект производится в течение 20 дней со дня проведения аукциона. Задаток 5 % от начальной цены лота перечисляется на р/с 3012203400038 в отделе ОАО «Беларопроббанк» в г. Молодечно, код ЯНЦ, УНП 600077843, ОКПО 05414829, получатель: СУП «МГМК № 197» ОАО «Забудова-строй». Подробное извещение опубликовано в газете «Звязда» № 164 от 02.09.09 г.
Адрес объекта и его наименование	30.11.09 , до 16.00, г. Вилейка, ул. Горького, д. 7, кв. 8, управлений СУП «МГМК № 197» ОАО «Забудова-строй», тел. (8 01771) 5 36 77 (факс), МТС 8 029 578 36 77, velcom 8 029 685 36 77.
Конечный срок и адрес приема заявок	11.12.2009 г. в 12.00, г. Молодечно, ул. Городокская, д. 100 «А»
Дата, время и место аукциона	Аукцион состоится при наличии не менее двух участников на один лот.

Доктар адкажа

Ёсць пытанні? Тэлефануйце..

На наступным тыдні дзюжурцы на тэлефоннай «гарачай» лініі Міністрства аховы здароўя (22 70 80) плануоць: 16 лістапада — гаюлыны ўрач Мінскага абласнога псіханеўралягчнага дыспансара Таццяна Федэраўна МАРТЫНАВА.

17 лістапада — намеснік гаюлына ўрача Рэспубліканскага цэнтара медыцынскай рэабілітацыі і бальнеалячэння Вольга Барысаўна САЛКО.

У графіку матчымыя змяненні.

СПЯШАЙЦЕСЯ НА МІНСКІ КАНЦЭРТ СУСВЕТНАВЯДОМАГА ПІЯНІСТА!

Адам МАКОВІЧ, выступленнем якога ганарацца лепшыя сцэны свету, дае адзіны канцэрт у беларускай філармоніі

Адам Маковіч — сапраўдны легенда сусветнага джазу. Яго лічаць за свайго адрэзу два народы — Польшчы, дзе ён нарадзіўся ў 1940 годзе, і Амерыкі, куды ён з'ехаў у 1978 годзе павадле рэкамендацыі славуэтага Бэні Гудмана. Майстар імпрывізацыі, выдатны піяніст, Маковіч запісаў больш за 50 дыскаў. Выступіў у найлепшых канцэртных залах свету — як самастойна, так і ў тандэмах са славетнымі сучаснымі музыкантамі.

Адам Маковіч — гэта адзін з нешматлікіх польскіх джазменаў, які здаваў асямляльныя поспех на амерыканскай музычнай сцэне, — распавяла «Звяздзе» дарадка Амбасады Польшчы ў Мінску пані Эльжбета ШЦЭПАНЬСКА. — Яго запрашалі і запрашаюць да супрацоўніцтва

Глеб ЛАБАДЗЕНКА.

Хакей KHL

«ДЫНАМА» ПЕРАМАГЛО ЧАЦВЭРТЫ РАЗ ЗАПАР І

ЧЫРВОНАЯ

Звычайны студэнт Хлястоў

КОЖНЫ ПЯТЫ АБИТУРЫЕНТ НАВАТ І НЕ СПРАБАВАЎ СПРАВІЦЦА З ТЭСТАМ ПА ФІЗІЦЫ

А ці не зашмат у Беларусі студэнтаў? Наколькі мэтазгодна даваць навучнікам прафесійна-тэхнічных навукаў устаноў акрамя прафесійнай падрыхтоўкі яшчэ і агульную сярэднюю адукацыю? Напрыклад, у зямной Германіі гэта не робяць... Ці магчыма стварыць сістэму ўзаемасаліку вынікаў беларускага цэнтралізаванага тэсціравання і расійскага адзінага дзяржаўнага экзамену? І ці не пацярпець у гэтым выпадку інтарэсы беларускіх грамадзян? Ці правільна мы зрабілі, калі адмянілі ніжні тэставы бал для ўдзельнікаў ЦТ? Такія правакацыйныя пытанні задаваў удзельнікам калегіі, на якой аналізавалася прыёмная кампанія 2009 года, міністр адукацыі нашай краіны Аляксандр Радзюкоў.

Масавасць вышэйшай адукацыі, не скарыць, ужо даўно менавіта стаяць пад сумненнем. У савецкай часе на 10 тысяч населенства ў нас прыпадала 180 студэнтаў, а сёння — ужо 444. Магчыма, трэба нарэшце спыніцца і не стварыць вакол прыёмнай кампаніі шалены амятэж, у які штогод уцягваюцца тым ці іншым чынам ці не палова беларусаў? У рэшце рэшт, беларускай эканоміцы патрабуюцца спецыялісты не толькі з вышэйшай адукацыяй — рабочыя кадры ў краіне проста катастрафічна не хапае... Але, відаць па ўсім, поспыт дыктур прапановы, і колькасць студэнтаў, якія навукаюцца на платнай аснове, ужо перавысіла колькасць маладых людзей, якія атрымліваюць вышэйшую адукацыю на бюджэтнай аснове. Сёлета, улічваючы значнае павелічэнне колькасці выпускнікоў базавай і сярэдняй школы, план прыёму ў ВНУ быў павялічаны на 6 працэнтаў, у ССНУ — на 10 працэнтаў, у прафесійна-тэхнічных устаноў на аснове базавай адукацыі — на 47 працэнтаў і на аснове агульнай сярэдняй адукацыі — на 24 працэнтаў. З выпускнікоў агульнаадукацыйнай школы студэнтам ВНУ сталі 56 працэнтаў, ад кожнаго дзю, у ССНУ наступілі 21 працэнт выпускнікоў, а ў прафтэхустановах падоўжылі сваё навучанне 15 працэнтаў выпускнікоў. З выпускнікоў базавай школы атрымліваць прафесійна-тэхнічную адукацыю пайшлі толькі 14 працэнтаў, а ў ССНУ наступілі 10,5 працэнта выпускнікоў.

Як паведаміў першы намеснік міністра адукацыі Аляксандр Жук, наглядзячы на змяненне ўмоў падрыхтоўкі такіх спецыялістаў і павелічэнне тэрміну іх адрароўкі да 5 гадоў, інтарэс да мэтай падрыхтоўкі з боку моладзі не толькі не зменшыўся, а нават павялічыўся ў параўнанні з папярэднімі гадамі. Так, на спецыяльнасці культуры і мастацтваў ён склаў 2,3 чалавек на месца, на спецыяльнасці спецыяльнасці — 2,1 чалавек, сельскагаспадарчых — 1,5 чалавек. Звярнуў увагу Аляксандр Жук яшчэ на адну цікавую тэндэнцыю: у большасці абласных універсітэтаў конкурсы з гэтым годзе былі вышэйшымі за сярэдні каэфіцыент па краіне і конкурсныя паказчыкі сталі ніжэйшымі. Гэта можа быць звязана з жаданнем абітурыентаў навукацца бліжэй да дома. Аднак не варта таксама забывацца, што з узрастаннем цэнтралізаванага тэсціравання і пашырэннем магчымасці атрымліваць апераўтыўную інфармацыю аб ходзе падрыхтоўкі, такі паказчык, як сярэдні конкурс, страціў сваю актуальнасць. Асноўным крытэрыем стаў праходны бал: у параўнанні з папярэднімі гадамі практычна па ўсіх спецыяльнасцях конкурсныя балы выраслі ад 15 да 50 пунктаў. Даволі

істотна выраслі праходныя балы па многіх спецыяльнасцях тэхнічнага і тэхналагічнага профіляў. Напрыклад, у БДУ праходны бал на спецыяльнасці «прыкладная матэматыка», «інфарматыка», «эканамічная кібернетыка» быў 322. У БДУР на спецыяльнасці «сетка тэлекамунікацыя» — 313, «інфарматыка» — 331, «штучны інтэлект» — 308, «прамысловая электроніка» — 296. У БНТУ на спецыяльнасці «электразабеспячэнне» — 294, «прамысловае і грамадзянскае будаўніцтва» — 286. **Рэктар Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Я. Купалы Юген РОУБА** з задавальненнем канстатаваў, што сёлета найбольш папулярнымі сярод моладзі сталі спецыяльнасці факультэта будаўніцтва і транспарту, на якія былі пададзены 1700 заяў — гэта трэцяя частка ўсіх заяў, якія паступілі ад абітурыентаў. У ранейшыя гады трэць абітурыентаў «штурмвалі» эканамічныя, філалагічныя спецыяльнасці ці спецыяльнасць «правазнаўства». І самыя высокія балы былі раней менавіта ў будучых юрыстаў і эканамістаў. А ў гэтым годзе самая высокая частка заяў была ў абітурыентаў факультэта транспарту і будаўніцтва... 22 працэнтаў сярод студэнтаў першаспэцыялістаў Гродзенскага ўніверсітэта складалі высковыя жыхары — фактычна наступае кожны другі высковы абітурыент, які нацэліўся на атрыманне вышэйшай адукацыі. Новым элементам прафарэнтацыі стаў цэнтр «Інсайд», створаны на базе ўніверсітэцкай лабараторыі адукацыйных тэхналогій і дыстанцыйнага навучаня. Яго заданне — выяўленне і суправаджэнне адораных навучнікаў. У мінулым навукальным годзе удзельнікамі віртуальных алімпіяд, дыстанцыйных курсаў і сеткавых праектаў сталі больш як 4,5 тысячы школьнікаў з сёмага па адзінаццаты клас. Упершыню ў гэтым годзе конкурс ва ўніверсітэце праводзіўся адрозна на групу спецыяльнасцяў — на прыкладзе БДУ. Такім чынам у абітурыентаў з высокімі баламі было больш шанцаў трапіць на бюджэтную форму навучаня, удалося зняць і праблему апошняга дня падачы дакументаў. Абітурыентаў і адрозна расставілі свае прыярытэты. Выключэнне складала толькі спецыяльнасць «турызм», паколькі там у абітурыентаў даволі сваёсаблівае набор сертыфікатаў ЦТ. З гэтым наборам дысцыплін на іншы спецыяльнасці прэтэндаваць немагчыма. Дарчы, абітурыенты Гродзенскага ўніверсітэта атрымалі ў гэтым годзе самую вялікую колькасць стабальных сертыфікатаў — 40 максімальных вынікаў. Увогуле абітурыенты з Гродзенскай вобласці прадэманстравалі лепшыя вынікі па шасці дысцыплінах ЦТ

Фота Марыны БЕГУНОВАЙ.

і яшчэ па пяці дысцыплінах — у іх другое месца.

Дырэктар Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў Мікалай ФІСЬКОЎ прызнаўся, што перад стварэннямі тэстаў былі пастаўленыя няпростыя задачы: ім трэба было распрацаваць тэсты на «перакрыванні» дзюх праграм — 11-х і 11-х штырх-класаў, каб інтарэсы выпускнікоў, якія навукаліся на пераходных вывучэнных праграмах, не пацярпелі. — З задавальненнем хачу адзначыць, што нам гэта ўдалося, — падкрэсліў Мікалай Фіськоў. — Істотнай розніцы ў сярэднім балае выпускнікоў 11-х і 11-х штырх-класаў не назіралася. А ў шэрагу рэгіёнаў, у дзіяпазоне ад 90 да 100 балаў выпускнікоў 11-х штырх-класаў аказалася нават больш. Сярод абітурыентаў, якія праходзілі ЦТ на Гродзенскім і атрымалі 100 балаў, 64 максімальных вынікі былі ў вучняў 11-х штырх-класаў і 36 працэнтаў — у адзінаццатых класаў. На першы погляд, гэта выглядае неалагічна, аднак я лічу, што вучні 11-х штырх-класаў, якія даявалі навукацца на пераходных праграмах, былі моцна матываваныя на поспех, прычым і абітурыенты, і іх бацькі.

На думку Мікалая Фіськова, далей спрашчаць тэсты ўжо немагчыма, паколькі гэта прыводзіць да вялікай колькасці абсалютных вынікаў, якія зусім не дыферэнцыруюцца. А нізкія балы даволі вялікай колькасці удзельнікаў ЦТ па дэкладных наву-

сталіся да канца, змаглі пахваліцца добрым вынікам. Аднак сярэдні бал удзельнікаў ЦТ па фізіцы складаўся з вынікаў і першай, і другой, і трэцяй групы абітурыентаў... Наконт ідэі стварэння пераходнай школы ЦТ і АДЭ Мікалай Фіськоў настроены даволі скептычна. Ён лічыць, што спачатку трэба ўніфікаваць адукацыйныя стандарты і вучэбныя праграмы ў нашых дзюх краінах. Да таго ж існуюць і прыныповыя адрозненні, хоць абодва экзамены і праводзяцца ў тэставым фармаце.

Дырэктар Мінскага дзяржаўнага архітэктурна-будаўнічага каледжа Іван ШОСТАК закрануў адну даволі далікатную тэму — зняцце абмежаванняў на выдачу сертыфікатаў. Цяпер іх могуць атрымаць абітурыенты, якія набралі нават 1 тэставы бал. — У нашым каледжы на спецыяльнасці «прамыслова-грамадзянскае будаўніцтва» было залічана 35 чалавек. 11 чалавек — гэта так званыя льготнікі, і 7 з іх мелі менш як 20 балаў на ЦТ па профільнай дысцыпліне — матэматыцы. Мы правалі папярэднюю гутарку з нашымі абітурыентамі, і некаторых з іх пераарыентавалі на тыя спецыяльнасці, дзе ім будзе прасцей навукацца. Прычым нашы апасенні цалкам пацвердзіліся: як мы бачым, ужо пасля першага семестра нам дзевяццата расцатца з некаторымі з нашых першакурснікаў. Таму я лічу, што трэба вярнуцца да практыкі абмежавання выдачы сертыфікатаў абітурыентам з нізкімі баламі. Гэта асабліва актуальна для навукальных устаноў з высокімі конкурсамі. Фактычна, абараняючы сёння адну катэгорыю абітурыентаў, мы забываемся пра інтарэсы ўсіх іншых маладых людзей, якія таксама хочучь навукацца і маюць больш высокія вынікі ўступных іспытаў, але не маюць ніякіх прывілеяў на «ўваходдзе». Галоўнае — гэта, напэўна, усё ж такі веды...

Адна з тэндэнцый апошніх гадоў — рост папулярнасці завочнай формы навучаня ў людзей, якія ўжо працуюць па спецыяльнасці, але маюць нядавольныя вынікі ўступных іспытаў, ці нават вышэйшую адукацыю. Калі яшчэ 3 гады таму па профілі абрана спецыяльнасці працавалі толькі 10—15 працэнтаў тых, хто паступаў, то ў гэтым годзе — ужо 90 працэнтаў. Конкурс на спецыяльнасць «прамыслова-грамадзянскае будаўніцтва» на дзіяпазоне навучаня склаў 9 чалавек на месца — конкурс прыводзіўся па сярэднім балае атэстата без залічы ЦТ. Праходны бал быў бліжэй да 9 балаў. І сярод тых, хто застаўся за бортам, практычна ўсе не адзіны год працуюць у будаўніцтве.

Я лічу, што пэўная частка нашых патэнцыйных завочнікаў ні похалягічна, ні тэхнічна яшчэ не гатовыя здаваць ўступныя экзамены ў форме цэнтралізаванага тэсціравання, таму на мой погляд, трэба даць ім магчымасць здаваць экзамены непасрэдна ў навукальній устаноўе, падзяліў сваім меркаваннем Іван Шостака. — Няхай гэта не будзе масавай практыкай, затое гэта на атрымае высокакваліфікаваных спецыялістаў.

Надзея НИКАЛАЕВА.

Аляксей Хлястоў — адзін з самых папулярных беларускіх спевакоў — у гэтым годзе стаў яшчэ і студэнтам.

Па вышэйшую адукацыю Аляксей накіраваўся ў першым курсе факультэта мастацтваў і праз пяць гадоў стане дыпламаваным прафесарам. Ён лічыць, што вучыцца і ў 33 гады не позна, ды і ўвогуле, узрост — гэта не перашкода, а вопыт, вопыт, вопыт. Напярэдадні Дня студэнта карэспандэнт «ЧЗ» вырасла даведкай, якая адчувае сябе ў новай ролі адзін з самых папулярных беларускіх студэнтаў. Знаёмсца, першакурснік — Аляксей Хлястоў. — **Аляксей, Дзень студэнта цяпер для вас — прафесійнае свята. Адзначыць будзеце?** Шчыра кажучы, нават не ведаў, што такое свята ёсць. Аднак, калі прапанова такая будзе, з вялікім задавальненнем згаджуся (*смяецца*). — **Што ж падштурхнула чалавека, які поўнасьцю рвалізаваў сябе ў прафесію, сесці за парту, пісаць канспекты, зубрыць да экзаменаў?** — Усе гэтыя гады я не меў часу вучыцца. Цяпер таксама графік вельмі напружаны, аднак, на мой погляд, вучыцца ніколі не позна. Мне цікавы і сам працэс навучаня. Я ж ніколі не быў студэнтам! Тым больш увесь час я прадоўжыў сабе сам, быў практыкам, а цяпер змагу стаць яшчэ і тэарэтыкам. — **Навуку грызце строга па нотах?** — Усё, што задаецца, усё вучываецца. Лекцыі запісваю дэталёва. Нават маюць на пальцы паспэўна жывецца (*смяецца*). Калі сур'ёзна, то ў інстытуте шмат цікавых выкладчыкаў, лекцыі якіх можна слухаць бяскоўна. Гісторыя музыкі, беларуская літаратура, нават уводзіны ў спецыяльнасць — я на новае паказанне свет! — **Аляксей, дык вы дысцыплінаваны студэнт?** — Разумеецца, у любым інстытуте ёсць правілы, якімі трэба кіравацца. Тое, што я працую, не дае мне ніякіх прывілеяў. На жаль, не заўсёды паспяваю хадзіць на пары, аднак потым буду іх адрапоўваць, які і ўсе іншыя студэнты. Напрыклад, сёння не пайшоў на заняткі, таму што прымаю ўдзел у

ГІСТАРЫЧНАЯ ДАВЕДКА
У 1941 годзе ў сталіцы Вялікабрытаніі адбылася міжнародная сустрэча студэнтаў, якія выступалі супраць фашызму. На сустрэчы было прынята рашэнне правесці 17 лістапада Міжнародным днём студэнта. Менавіта ў гэты дзень у 1939 годзе студэнты Чэхаславакіі правалі дэманстрацыю на вуліцах акупаванай Прагі. Многія з дэманстрантаў былі арыштаваныя, а лідараў выступлення пакаралі смерцю. Праз пэўны час сямнаццаты дзень лістапада стаў проста святкам усіх студэнтаў. Вяsoleм, доўгачаканым святкам. У навукаччэй ВНУ розных краін з'явілі свае традыцыйны адзначэння гэтага дня, нават абрады, звязаныя з прыняццем у студэнты.

Безумоўна, будучы хвалявацца. Адрозна ўспамінаюцца ўступныя экзамены. Акрамя цэнтралізаванага тэсціравання па прадмеце «Чалавек. Грамадства. Дзяржава», па гісторыі Беларусі і рускай мове, будаўніцтва і эканамічнай тэорыі. Аднак я літаральна за тры хвіліны справіўся з заданнем і атрымаў дзевяць балаў. — **А падручнікі студэнт Хлястоў таксама атрымаў?** — Падручнікі ўзяў толькі на трэці тыдні вучобы. Студэнцкі білет і залікоўка таксама ёсць. Як бачыце, я самы сапраўдны студэнт.

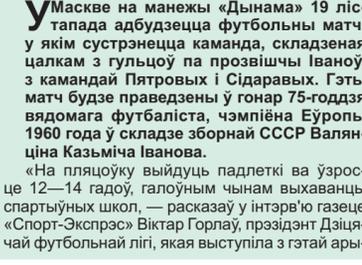
Вольга КОРШУН.
ЯК ВІ АДЗНАЧАЛІ ДЗЕНЬ СТУДЭНТА?
Валянціна Жалезная, карэспандэнт СТВ: — Помню, у маёй сяброўкі быў Дзень нараджэння 17 лістапада, таму пытаньні, які і дзе адзначаць студэнцкае свята, не ўзнікала. Але я сумяшчала два святы разам, таму весела было ўдваа.

Марына Цераховіч, урач-гінеколаг Мінскага абласнога радзіўнага дома: — Калі я вучылася ў медыцынскім універсітэце, то на Дзень студэнта мы з сяброўкамі заўсёды хадзілі на тэматычныя вечарыны. На такіх дыскатэ маглі прыкрасціць толькі людзі ў бэльх халатах. Цяпер я з асалодай успамінаю і вечарыны, і студэнцкія гады. **Марына Сянкевіч, экспедытар Белнешэзка-нобанка:** — Паколькі я яшчэ студэнтка Эканамічнага ўніверсітэта, то адзначаць гэтае свята — мой абавязак навучанца ВНУ. Мы з сябрамі збіраемся ў гагосыці з аднагрупнікамі на кватэры і гуляем да самага рання. Весела заўсёды!

Уладзімір Аўсяннікаў, гаспадар сядзібы: — Дзень студэнта — як гэта было даўно! Я вучыўся ў мараходцы, таму часцей за ўсё гэтае свята адзначалі ў моры. Цяпер маё жыццё цалкам праходзіць на сушы, і да мяне на сядзібу адзначаць Дзень студэнта звычайнае шмат моладзі. Разам з імі я акупаюся ў святочнае атмасферу. **Аляксандр Мятла, старшыня дабрачыннага фонда памяці воінаў-інтэрнацыяналістаў «Памяць Афган»:** — Ад сесці да сесці жыўць студэнты весела. Так жылі і мы, навучнікі вучылішча культуры і мастацтва ў Дзень студэнта праводзілі капуснікі, ставілі спектаклі. Было весела і нам, і выкладчыкам. Аднак гэта было амаль сорак гадоў таму, усяго і не ўспоміну.

Івановы — супраць Пятровых і Сідаравых

У Маскве на манежы «Дынама» 19 лістапада адбудзецца футбольны матч, у якім сустрэнецца каманда, складзеная цалкам з гульцоў па прозвішчы Івановы, з камандай Пятровых і Сідаравых. Гэты матч будзе праведзены ў гонар 75-годдзя вядомага футбаліста, чэмпіёна Еўропы 1960 года ў складзе зборнай СССР Валянціна Казьміча Іванова. На пляцоўку выйдучы падлеткі ва ўзросце 12—14 гадоў, галоўным чынам выхаванцы спартыўных школ, — расказаў у інтэрв'ю газеце «Спорт-Экспрэс» Віктар Горлаў, прэзідэнт Дзіцячай футбольнай лігі, якая выступіла з гэтай ары-

гінальнай ініцыятывай. — Трэнерваць каманды будучы Васіль Івановы, чэмпіён СССР 1991 года ў складзе ЦСКА, і Юген Сідараў, чэмпіён СССР 1979 года ў складзе маскоўскага «Спартак». Каманда Івановых будзе гуляць у чорна-белай форме «Тарпеда», за якое выступаў Валянцін Івановы. Каманда Пятровых і Сідаравых выйдзе на пляцоўку ў форме ФК «Масква». Там Івановы працаваў, калі гэты клуб меў назвы «Тарпеда-3ІЛ» і «Тарпеда-Металург». Арбітрам матча стане адзін з самых вядомых расійскіх суддзюў Валянцін Івановы-малодшы, сын былога футбаліста і трэнера. **Кар. «ЧЗ».**

СА СТУДЭНЦКАЙ ЛАВЫ — У КРЭСЛА КІРАЎНІКА

Ці варта давяраць руль кіравання маладым спецыялістам без вопыту работы?

АДКАЗ на гэта пытанне «Звязда» шукала разам з удзельнікамі эксперымента, які шасці гадоў таму праводзіўся на базе сельскагаспадарчых арганізацый Лагойскага раёна. Менавіта тады шасці дэстаткова амбіцыйных выпускнікоў БДАТУ трапілі адрозна з карабы на балы: ім далі магчымасць пабыць у шкурцы кіраўніка калгаса. — **Скажыце, калі паска, якія пацучці вас перапанялі, калі вы даведаліся, што ўзначаліце СВК?** — Да самага апошняга моманту ўва мне змагаліся даволі супярэчлівыя пацучы, — узгадвае Уладзімір КАЛЕСНІК. — Гэта радасць і страх перад адказнасцю. У першую чаргу было складана псіхалагічна. Ну, самі падуршчы, учора атрымліваў плячэркі, а заўтра трэба прымаць рашэнні, ад якіх залежыць лёс не аднаго чалавек. Мы з хлопцамі нават прасілі губернатара вобласці, каб нас усіх накіравалі ў адну гаспадарку. Аднаго прызначылі старшынёй, другога — намеснікам, трэцяга — галоўным інжынерам... Толькі пасля пераканаліся, што не такі страшны чорт, як яго малююць.

Журналісты некалькі гадоў таму назвалі гэты эксперымент правальным. Як вы самі ацэньваеце яго вынікі? — Цікава было паспрабаваць сябе ў ролі кіраўніка, — раславадае Аляксандр РАГЕЛЬ. — Гэта бясцэнны досвед, які і сёння дапамагае мне наладжваць зносіны са сваімі падначаленымі. Праўда, ужо ў

сферы жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Ведаецца, я перакананы, што той, хто праішоў школу кіраўніка СВК, ужо нідзе не прападзе. — Я не скажаў бы, што эксперымент не ўдаўся, — кажа Дзмітрый ПАЛОННІКАЎ. — Кожны з нас прывясціў сельскай гаспадарцы больш за два гады. І, гэта могуць пацвердзіць дакументаў, небеснасагодова. Проста жыццё складалася так, што на сёння засталіся працаваць на зямлі толькі мы з Сашам Калядой. Астатнія хлопцы цяпер займаюць пасадкі кіраўнікоў у іншых сферах. Больш за тое, жыццё непрадказальнае, і я не выключваю, што іх яшчэ зямля пакліка назад.

Словы сябра пацвердзіў і Уладзімір Калеснік, які нягледзячы на тое, што працуе намеснікам начальніка будаўнічай фірмы, працягвае цікавіцца сельскай гаспадаркай. — Я выхадзець з вёскі, таму часта настальваю па бывлых часах. Калі праезджаў ліна поля, то абавязкова збаўлю хуткасць, каб паглядзець, на якім трактары ўзборваецца глеба. Пастаянна наведваю спецыялізаваныя выставы, цікаўлюся навінкамі сельскагаспадарчай тэхнікі ў інтэрнце. А што дачынацца эксперымента, то я не ўпэўнены, што ён скончыўся для кожнага з нас. Жыццё пажака.

— **А чаму здаралі сельскай гаспадарцы? — зьярнулася я да Аляксандра Рагеля і Уладзіміра Калесніка.** — Вы не думайце, што мы, як у арміі, лічылі дні да канца размеркавання, — кажа Уладзімір. — Кожны з нас кіраваў калгасам больш за 2 гады. Не буду хітраваць, працаваць кіраўніком, ды яшчэ ў СВК, нялёгка. Канкрэтна ў маёй сітуацыі ўзрост узду сваё. Праца забірала практычна увесь час, а мне, маладоду, хацелася паглядзець свет.

— Так, я згодны з Уладзімірам, — дадае Аляксандр, — мне таксама не сядзелася на месцы, баяўся звязаньне ў руціне. Ды і, што тут хаваць, амбіцыі ліліся цераз край: хацелася больш зарабляць. Вось і падаўся ў горад. — **Дзмітрый, тады пытанне да вас: чым можаце пацвердзіць сваю вернасць зямлі?** — На гэта ёсць шмат аб'ектыўных і суб'ектыўных прычын. Скажу толькі адно, я ні аб чым не шкадую (*Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».*)

Фота Марыны БЕГУНОВАЙ.

ЯК ХУТКА ЗАРАБАЎІЦЬ МІЛЬЁН... Выпрабавана на сабе

ХТО з нас не марыў у момант разбагацець? Балазе, прапаюў ад вас чырвоная дыплома, спецыяльных ведаў, затое абяцваюць шыкоўную зарплату. Праўда, не надта спяшаюцца адкрываць карты наконт самой працы. Звычайна такія аб'явы гучаць, як у тым жарце: «Патрабуюцца працуючы для працы на працы. Аплата — наяўнымі». Лічыць пры гэтым пішучы такія прывабныя, што нават самыя недаверлівыя губляюць пільнасць. Прызнаюся, спакласіўся і я...

«Патрабуюцца жанчыны ад 18 да 40 гадоў. Зарплата ад 1 150 000». Па тэлефоне патлумачылі, чым я буду займацца — дастаўляць на харчовыя тавары па Мінску і вобласці. У мяне ўзнікла натуральнае пытанне: што могуць дастаўляць маладыя жанчыны за такую зарплату? Тым больш, што адраса, па якім я мусіла прыйсці на гутарку, не было на карце. — Ведаю-ведаю я той дом з высокім плотам, — азваўся бацька. — Калі што, званы «102», — па-раіла маці. — Калі паспееш, — дадаў бацька.

Вось так аптымістычна я выправілася на гутарку. Там, зрэшты, мне казалі не больш, чым па тэлефоне. Ды яшчэ нешта баламуцілі з дагаворам. Увага! Абавязкова патрабуюць дагавор — адзіны гарант таго, што вавыя намаганні будучы ўзнагароджаны. Вас могуць упэўніваць, што заключэнне дагавора нявыгадна абодвум бакам з-за падаткаў. Але нармальны наймальнік ніколі не будзе казаць такія байкі. У майм выпадку гэты ўрачысты момант абяцалі здзейсніць праз два тыдні выпрабавальнага тэрміну. А што, калі пасля гэтага мне проста скажучы «да паба-чэння»? Але ў самы апошні момант, калі мне надкучыла ўсё гэтая няпэўнасць і я гатова была ўжо пайсці, з-за прычыненнях дзвярэй я ўбачыла стосы кніг. Цікаўнасць узла верх, і я вырашыла паспрабаваць. Як было дамоўлена, а 9-й гадзіне я зноў прыйшла ў дом, «якога няма». Музыка грывела на увесь дом, работнікі, прытанцоўваючы, омакталі цыгаркі, а з-за дзвярэй аднаго з пакояў час ад часу чуліся дзікі смех і апладысмнты. «Не

Нехта з-за ветліваці ахвяруе нам колькі хвілін свайго часу, але пасля быццам віватава адмаўляецца ад прапановы. Нехта праходзіць міма, не звяртаючы ўвагі.

Першы этап — гэта прывітанне, — павучае мяне Віка. Калі чалавек не рэагуе на прывітанне, ён або глухі, або тупы. Такіх не падыходзіць. Ідзем далей. — Прывітанне павіна складацца з твайго энтузіязму, шчырай усмешкі і позірку «вочы ў вочы». Гэта значыць, «я шукаю вайшя ўвагі». У вочы не глядзюць толькі лгунны і сарамлівыя.

Па праўдзе кажучы, у мяне было шмат сумненняў наконт запатрабаванні кніг у сучасных спажыбцоў. Мода на бібліяфілію ўжо прайшоў. Але дыстрыб'ютары не прадаюць Талстога і Лермантава. Класіка «пабытавага жанра» — жадночыя энцыклапедыі, кулінарныя кнігі, казкі для ўсіх узростаў. Таму аўдыторыя ў асноўным жаночая. Але, каб не пакрыўдзіць мужчына, які ўсё ж трапляюцца, у торбе дыстрыб'ютара прываваючы «Гісторыя Расіі», «Радавод рускіх манархаў» і «Амар Хаям».

— Кнігі ў нас купляюць, — запэўнівала мяне Віка. — Нехта для сябе, нехта дзецям, нехта на падарунак. І праўда, першую кнігу ў нас купілі менавіта да дня нараджэння. Упраўляючыся са сваім таварам, я са здзіўленнем для сябе заўважыла, што на месцы спажыбца і самога было б'южэа ўтрыманца ад пакулі. Усе кнігі ў яркіх вокладах, у дзіцячых казках праілюстравана і прашыта кожная старонка, папера глянцавая. Той самы «Амар Хаям», аформлены ў ва ўсходнім стылі, са слоў Вікі, заняў першае месца на кніжнай выставе ў Санкт-Пецярбургу. Але на гэты раз у нас быў «дзень казак». Хутка ўключыўся настрой спажыбцоў, мы першым чынам пачалі прапаюваць дзіцячы літаратуры. — Дооры дзень, а мы да вас у гоцы з кнігамі, — апраўнуўшы атаку на маску, Віка пачынала наіку. — Давайце паглядзім з вамі. Чалавек, да якога мы звярнуліся, спяшаўся ад нас пазбавіцца. Тады Віка падыходзіла з іншага боку. — А дзеткі маленькія ў вас ёсць? — Не, у нас такіх праблем ужо няма. Выраслі дзеткі. Цяпер новыя клопаты пачынаюцца. Той жа, хто адказваў станюча, мусіў пайсці ад нас з кнігай. Пад умелым псіхалагічным націскам нам удалося ўцохаць тавар, нават калі чалавек ні ў зусім не быў патрэбны. Так, адна жанчына купіла ў нас казкі для адзінаццатгадовага ўнука. Віка потым сама дзіўлялася: «Бачыш, купіла! Ну скажы ты мне, навошта ўспіаць у такім зорасце казкі?» — і, іхліваючыся сабе, хавала ў кішэню вырочку. (*Заканчэнне на 2-й стар. «ЧЗ».*)

Фота Марыны БЕГУНОВАЙ.

ЯК ХУТКА ЗАРАБІЦЬ МІЛЬЁН...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)
Яшчэ бадзёрныя зранку, мы хутка прачэсвалі кіёск за кіёскам, рад за радам. Завітгаўшы ў мяснюню лаўку, Віка драпежным позіркам акінула прадаўца. Нават для мяне, дылетанта, было відавочна, што «хвярэ» можа падацца. Але ў жанчыны якраз ішоў гандаль. Мы вырашылі пачакаць, пакуль скончацца пакупнікі і яна вызваліцца. Але чарга ўсё не заканчвалася. Віка, прыкушыўшы вусны, надбара працэдзіла: «Хоць ты дзверы зачыняй...» Зразумела, што проста марнуем час, мы пайшлі далей.

Адна з асноў паспеху дыстрыб'ютара — уменне працаваць з тэрыторыяй. «Бачыш, — навучала мяне Віка, — я не выбіраю кліентаў. Я іх перабіраю. Таму што ніколі не ведаеш, хто купіць у цябе». Сапраўды, зайшоўшы ў маленькую кавярню на тым жа рынку, мы пачалі «апрацоўваць» прадаўчыцу. Але вялікай цікавасці тая не выказвала. Затое наш маналог пачула жанчына за столікам. І, паглядзеўшы тавар, купіла адрозу тры кнігі. Пры гэтым яна нават не пацкавалася коштам ніводнай з іх, а проста запаліла: «Колькі з мяне?»

А кнігі тут каштуюць нармальна. Звычайны дыяпазон: ад 20 да 80 тыс. рублёў. У дзень кожны дыстрыб'ютар павінен выкачаць норму ў 250 тыс. Мне гэтая сума падалася завышанай, але на справе норму ўдаецца выкачаць амаль кожны дзень. Ды інструктар Віка за дзень прадала тавару на 360 тыс., калегга Руслан — на 495 тыс. Руслан у іхній супольці ўвогуле рэкардсмен. У яго заўсёды самы высокі продаж. Ды і досведу багата — ён пачынаў на ніве дыстрыб'ютара яшчэ з пасаду Зергея. Дзяўчаты не без зайдзрасці расказвалі, што Руслан мае «прэмію» гэтага не кожны тыдзень.

У гэтай справе няма выслугі, рангаў, былых заслуг. Пасляжы той, хто паспяховы сёння. Таму і рывуць жылы дыстрыб'ютары кожны дзень. Зарабак жа напраму залежыць ад продажы.

— А дзеткі ў вас ёсць? — не сунілася Віка.

Пакуль малады чалавек думаў, што адкажаць, Віка хутчэй знай-

шлася:
— Ці вы не ведаеце, што ў вас ёсць?
— Нічога мы не прадалі, затое за саромілі хлопца. «Дабрыдзень вам кнігі не патрэбны? Ведаеце, нам яны таксама не патрэбны». Зразу, мела, напрыканцы ўжо стамляецца і пачынае з людзьмі жартаваць.

Напаткаўшы купку шахматыстаў, мы, натуральна, прапанавалі ім мужчынскае літаратура.
— Не, гэта нам не цікава. Вось каб у вас што пра шахматы было, — адказаў адзін з гульцоў.
Мы пашпацравалі далей, і ўжо адыдохзачы, пачулі іх дыялог:
— А хто такі Амар Хям?
— Персідзі паэт.

Віка, расчараваная няўдачай, прыкмыкала:
— Іранскі, дурані!
Тут ужо я не ўтрымалася, каб не ўсталяваць гістарычную справядлівасць:
— Увогуле, Персія — гэта сучасны Іран.
— Ты такая разумная? — здзіўлілася Віка.

Так, сярэд дыстрыб'ютараў людзей з вышэйшай адукацыяй небагата. Гэта адчайныя хлопцы і дзяўчаты з перыферыі, якія прыйшлі завабываць сталіцу не розумам, а рызыкам. Мая «настаўніца», дваццацігадовая Віка, сама з Баранавічаў, па прафесіі бухгалтар. Я глядзела на гэту дзяўчыну і дзіўлілася: зграбная бландзінка з лобавым тварам была б упрыгажэннем любой офіса. Што прывабнае яна знайшла сярод гэтых скамарохаў? Адна я пачула з тэлефоннай размовы яшчэ адной калегі са сваёй сястрой: «Вой, у мяне такая цікавая праца: кожны дзень у новым горадзе! пажысць у мяне ёсць знаёмых, у якіх можна спыніцца. Ды і зарабляю добра. Прыязджаў да мяне, будзем разам працаваць».

Так, гэта месца, дзе сапраўды можна хутка зарабіць мільёны. Каб дасягнуць паспеху, дастаткова быць абаяльнай мязотнікам з чароўнай усмешкай і бездарожнымі манерамі, ведаць свой тавар і абавязкова чароўны «Пяць крокаў». Гэта цудоўная сістэма дазваля аператыўна раскруціць кліента. «Пяць крокаў» — нібы ключ-адмычак, дзе кожны пункт з'яўляецца зуб-

чыкам, які, трапляючы ў барабан, набліжае вас да мэты. Раскрываю скарэт, які рухае бізнэс:
Крок 1. Прывітанне. (Гэта ўжо завабліла.)
Крок 2. Кароткая гісторыя. Расказваем пра тавар, але памятаем, што сціслася — сястра таленту. Інакш чалавек зб'яжыць, не даслухаўшы вас.

Крок 3. Прэзентацыя. Фокус грунтуецца на тым, што чалавеку лягчэй узяць, чым аддаць. І тое, што ён патрымаў у руках, ён ужо адчуў трохі сваім. Таму трэба абавязкова ў час забраць тавар з рук у чалавека, каб выклікаць у яго пачуццё страты. Я на ўласныя вочы бачыла адбітак сапраўднай страты на твары кліента, калі Віка праводзіла так званую «гульнію з таварам».

Крок 4. Цана. Галоўнае — пазачаць рознасць цэнаў. Спачатку знішчаем цікавасць чалавека высокім коштам у канкурэнтаў, а потым абнавіваем яго сваёй маленькай цаной. Ён ужо адчуў рэч сваёй, а зараз вы дазваляеце яму яшчэ і зберагчы грошы.
Крок 5. Заклучэнне дзелкі. Бадай, самы важны момант. Таму што можна доўга рыхтаваць кліента, адчуваць яго пах перамогі і... атрымаць адмову. Важна зрабіць гэту хутка. Бо чым даўжэй вы ўгаворваеце кліента, тым меншая верагоднасць заклучыць з ім дзелку.

Дадаць сюды веданне тэрыторыі і кліентуры — і вы без цяжкіх хвілін паспяховы бізнэсмен. Спрактыкаваны дыстрыб'ютары, які грывінікі, у думках дзеляць горад на зоны, прыкмыкаючы ўрадлівыя месцы. Больш за тое, яны выдатна ведаюць, калі атрымаваць зарплату ўрачы мясцовай паліклінікі, а калі — прадаўцы крамы, і ў сувязі з гэтым плануюць свой маршрут.

Дыстрыб'ютары ніколі не спяваюць на ўданы. Яны лічаць, што шанцаванне — гэта толькі 1% паспеху, 99% — ваш настрой. Таму настройваюцца яны кожны дзень. Гэта шторанішняя зарадка заветаца імтэк. Дзіўныя гукі, незразумелыя скокі і шум апаратыўна, якія я пачуў з парага, — сродкі выпрацоўкі пазітыўна, які дыстрыб'ютары павіны неслі кліенту. А ў далоні пляскаць трэба так, каб правая рука біла левую,

актывізуючы на левай далоні магнетычныя кропкі, якія прыцягваюць грошы.
Пасля такога рытуалу «насарогі» гатовыя «ціць у поле». Насарогамі яны называюць сябе таму, што гэтая жывёла ўвасабляе наштоўліваецца і жыццёвую моц, што дазваляе пераадоўваць негатыў. А негатыў тут хапае: безліч адмоў, абразы, пляўкі ў душу і нават пагрозы выклікае ахову. Насарог толькі выціраецца, усміхаецца і ідзе далей да сваёй мары.

Мара дыстрыб'ютара — вырасці калі-небудзь да топ-менеджара і адкрыць уласную кантору, якая стане чарговым філіялам вялікай праміравы. А растуць тут хутка. Ужо праз год можна ўзняцца на колькі прыступак. Навучаюцца таксама аператыўна. Наступным ранкам падчас імтэку навучні павіны былі прайсці «прывітанне» і стаць часткай калектыву. Па вялікім сакрэце мне стала вядома, што там папросяць зкім-небудзь чынам здзіўлі астатніх. Падыдзе любое дзеянне, якое пакажа раскамплексаванасць навабранца.

Але ўжо на зваротным шляху ў Мінск я ведала, што не пайду ўранку на імтэк. Стомленныя, згаданы дыстрыб'ютары больш не падлялялі «ДДТ», а моўкі сядзелі ў курным салоне аўто. Руслан жа «тапіў» газ, выконваючы пшыцратны абгон на і без таго небяспечным участку дарогі. З калонак пачуўшыся абгон на і без таго небяспечным участку дарогі. З калонак пачуўшыся абгон на і без таго небяспечным участку дарогі.

«Рэцэп Маскву дыстрыб'ютары, Хто магзі не камі'ютары, Маг не трэба, каб калушту рубіць...»

— Песня напісана спецыяльна для нашай кампаніі, — з гонарам патлумачыў Руслан.

Колькі хвілін музыкі ўхвалялі хлеб дыстрыб'ютара. Я ж, нагледзеўшыся на коўных дзвучат з вялізнымі торбамі пад перамеленым беларускім небам, прыгадала папулярнае ў сетцы «Інтэрв'ю з Богам»: «Яны аддаюць здароўе, зарабляючы грошы, а потым аддаюць грошы, каб вярнуць здароўе». Але ж хочацца ўсё і адрозу... Ці бы вае так?..

Таццяна АНДРУШКА, студэнтка МДЛУ.

«ЗВЯЗДАРЫНАЧКА»

Працягваецца штотыднёвая віктарына, адказы на пытанні якой, нагадаем, вы можаце дасылаць у рэдакцыю думка шляхам: традыцыйна, праз пошту з пазначкай «Звяздарыначка» на адрас рэдакцыі (200013 г. Мінск, вул. Б.Хмяльніцкага, 10-а) і на рэдакцыйную

электронную скрыню (info@zvyazda.minsk.by). Удзельнічаце і перамагайце! Хочацца верыць, што вы ўпадабаеце гэту новую інтэрактыўную інтэлект-рубрыку!

Вядучы рубрыкі Мікола ТАМАШЭВІЧ.

СЁМЫ ТУР ВІКТАРЫНЫ

1. Назавіце фэст, галоўныя атрыбуты якога: «смаргонскія» абаранкі, развешаныя на дрэвах, пернікі і перадзелікодных вербы.

2. Які рэлігійны гімн, паводле слоў храніста Яна Длугаша, з'яўляўся вайсковым спевам ВКЛ і Польшчы?

3. У гонар гэтага фільма была названая вуліца ў Гродне.

4. У якім творы беларускага аўтара галоўны герой перамагае смерць у шахматы, за што атрымаваў другое жыццё? Назавіце аўтара.

5. Палад, створаны па прасекце італьянскага архітэктара Джакомы Сака, які першапачаткова прызначаўся каралю, але быў пабудаваны для аднаго з беларускіх шляхціцаў?

6. Навагрудскі фатограф, адзін з заснавальнікаў беларускага фатографіі. Хто гэта (здагадайцеся па фільме)?

7. Адкуль «прышоў» грош — найбольш папулярная грашовая адзінка на Беларусі ў XV — XVI стагоддзях?

8. Напішыце назву беларускай вайсковай артылерыі ўстаноўкі — «цёзкі» сталіцы адной еўрапейскай краіны.

9. Чаму Кастрычніцкую рэвалюцыю святкуюць у лістападзе?

10. На якія часткі нашы продкі падзялялі Свет і што разумелася пад кожнай з іх?

11. Нерукатворны абраз, які з'явіўся на дрэве грушы ды шануецца адначасова і каталікамі, і праваслаўнымі. Што гэта?

12. Назавіце беларускі культывы поп-рок гурт, які прызвалі савецкім «The Beatles».

13. Якая пляцоўка была абраная для будаўніцтва першай беларускай АЭС?

АДКАЗЫ НА ПЯТЫ ТУР ВІКТАРЫНЫ:

1. Перакачаўнік
2. Сталовіцкая Царква Успенія Правсвайтога Барародзіцы
3. «Хрыстос прыяліміўся ў Гародні» (рэжысёр — Уладзімір Бычкоў)
4. ~5,5 тысячы кіламетраў
5. 25.03.1918
6. Юзэф Пілсудскі
7. Сяргей Алеінікў
8. У Налібоках. 1720-я гады
9. Рада
10. Багіня Вясны Ляля
11. На-іч.
12. Паланэз № 13 ля мінор («Развітанне з Радзімай»). Мі-хал Клеафас Агінскі
13. Ян Чэрскі

P.S. Тур за турам абдымаюцца імгненныя і печаканыя перавароты лідарскай «Звяздарыначкі» ўзначаліў наш мінскі чытач Роман Пататчук, які адзін даў правільныя адказы на ўсе пытанні. Але ж імат удзельнікаў па-ранейшаму мае шчыльныя вынікі — гэта не дае магчымасці раслабіцца... Найбольш хібаў узніска ў «атаманіў» матарскай стравы і дыферэнцыяцы «Магістрата» (менавіта такі адказ даволі часта прапаўнаўважэ ўдзельнікаў). У дадатак, знакіміты Паланэз Агінскага, што прысвечаны нашай Радзіме, часам не трапіў у спіс адказаў.

НЭЙЛ-АРТ ПА ЗАДЫЯКУ

Не апошнюю ролю ў фарміраванні чароўнага вобразу жанчыны адыгрывае манікер. Астранлагі прапануюць свой варыянт нэйл-дызайну для кожнага знака зодка.

АВЕН — дзіця вогненнай стыхіі. Любіць прыгоды, прыроджаны барацьбіт. Яго палітра — чырвоны, жоўты і ўсе адценні ў дыяпазоне паміж імі. Манікер для Авена: за аснову бяруць вогненна-чырвоны лак. Задыякальны знак малююць аранжавым колерам. Даўшы лаку ледзь-ледзь падсохнуць, акурата — дакладна па галінастых рожках — налягліваць бліскучыя залатыя каменчыкі, фіксуюць бясколерным лакам.

ЦЯЛЕЦ — знак Зямлі. Задыякальны гараскоп прапануе яму арыентавацца на ружовы, зялёны, светла-і цёмна-блакітны колеры. Манікер для Цяльца: у якасці асновы — ружовы лак. Знак Цяльца — стылізаваная галава быка. Яе малююць вельмі проста: у выглядзе круга і паўкрутка. Можна ускладніць дызайн металічнымі плашчанікамі. Кампазіцыю фіксуюць бясколерным лакам.

БЛІЗНАТЫ — знак Вятра, ім жыццёва неабходна свабода. Каларовая палітра Блізнат: срэбны, белы, светла-блакітны, аранжавы, усе адценні жоўтага. Манікер для Блізнат: у якасці фонавага лаку выдатна паддыдзе срэбны. Астранлагічны знак наносіць блакітным перламутравым лакам і ўпрыгожваюць каменчыкамі для нэйл-арта. Зверху — бясколерны лак.

РАКІ — асобы творчыя, аматары падарожнічання і наогул вясці актыўны лад жыцця. Манікер для Рака: пазноці пакрываюць далікатным ружовым лакам. Не даўшы яму да канца высыхаць, з дапамогай маленькіх «брыльянцікаў» выкладаюць знак зодкаў. Калі малюнак гатовы, яго густа пакрываюць празрыстым лакам, каб замацаваць і працу, і каменчыкі.

ЛьВЫ. Народжаны пад знакам Агно і пад заступніцтвам Сонца, ганарлівыя і шчодрыя. Львы не выносяць нічога дрэбнага. Манікер для Льва: паколькі Львы любяць сонца, то ў якасці фону выкарыстоўваюць, натуральна, аранжавы лак (альтэрнатыва — чырвоны). Для аздаблення малюнак — залатыя каменчыкі і металічныя «жамчужыны». Кампазіцыю фіксуюць празрыстым лакам. Можна выкарыстоўваць празрыстыя залатыя.

ДЗЕВЫ — прыроджаны рэалісты. Манікер для Дзевы: паколькі яна — знак Зямлі, за аснову бяруць цёмна-карычневы лак ці іншы лак цёмнага тону. З дапамогай тоненькага пендзілка малююць задыякальны знак. Можна выклікаць гэты знак яшчэ і каменчыкамі для нэйл-арта, якія замацоўваюць у яшчэ вільготным лаку. Пасля таго, як кампазіцыя цалкам гатовая, яе фіксуюць тоўстым слоём празрыстага лаку.

ШАЛІ. Прадстаўнікам гэтага знака прылічваюць вялікую фантазію, уменне знаходзіць кампірам у цяжкіх сітуацыях. Манікер для Шалы: спачатку пазноці пакрываюць божавым лакам і чакаюць, пакуль ён высыхне. Потым налягліваць срэбную ці залатую самаклеяную паперку і пакрываюць празрыстым лакам.

СКАРПІЕН. Манікер для Скарпіёна: як сапраўдны знак Вады, Скарпіён абавязаны ўзяць за аснову

цёмна-блакітны лак. Калі гэты колер здаецца залішне кідным, яго можна замяніць больш спакойным, прыглушаным. Галоўнае, каб быў з сіне-блакітнай палітры. Пасля нанясення фонавага лаку (не чакаючы, пакуль ён высыхне) на пазноці саджаюць маленькія белыя «жамчужыны» ці бліскучыя каменчыкі для нэйл-арта. Напрыканцы ўсё фіксуецца бясколерным лакам.

СТРАПЛЕЦ — знак Агно. Ён любіць вандроўванні, змены і цікавая знаёмства. Манікер для Стральца: у якасці фонавага лаку выдатна паддыдуць цёмна-сіні, фіялетавы і пурпурны тоны. Калі аснова высыхне, на пазноці наносіць знак Стральца, майструючы яго з дапамогай самаклеяных стужак для нэйл-арта. Кожны стужка размаляваць асобнай фарбай ці дапаўняючы срэбнай стужкай (галоўнае — не забяцьца, што пры рабоце з самаклеянымі стужкамі аснова павінна быць абсалютна сухой). Замацаваць усё бясколерным лакам.

КАЗЯРОП — істоты цярылівыя і пастаянныя, старанна і славалюбныя. Гараскоп падраівае Казяропа ўсе адценні карычневага, цёмна-зялёнага, цёмна-шэры, чорны і фіялетавы колеры. Манікер для Казярога: пазноці пакрываюць чырвоным лакам і даюць яму высыхаць. Знак Зямлі малююць белым, чорным і фіялетавым лакам. Пасля таго, як малюнак высыхне, яго фіксуюць перламутравым лакам-замацавальнікам.

ВАДАЛЕЙ — знак ваватрынай стыхіі, раскаваны і ўлюбівы. Валодае моцна развітай інтуіцыяй. Яго колеры — светла-блакітны, інтэнсіўны блакітны, шэры і колер марской хвалі. Манікер для Вадалейца: у якасці асновы выкарыстоўваюць блакітны ці светла-шэры лак. Малюнак наносіць цёмна-блакітным, белым і чорным лакам. Фіксуюць малюнак бясколерным лакам.

РЫБЫ — романтикі. Іх колеры — марская хваля, ультрамарын, блакітны, а таксама ўсе перламутравыя і пастэльныя адценні. Манікер для Рыбаў: малюнак схематычна пазначае дзюво Рыбаў, злучаных элементам Вады. На пазноці наносіць перламутравы лак з блакітнаватым марозным адценнем. Малююць ультрамарынам, фіксуюць бясколерным лакам.

Падрыхтавала Іна АРЭХВАВА.

СА СТУДЭНЦКАЙ ЛАВЫ...

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)
— А чаму вы адышлі на другі план і цяпер працуеце намеснікам старшыні (Дзмітрый Палоннікў працуе ў сельскагаспадарчым комплексе «Астрашыцы», што на Лагішчыне. — Н.Д.). Нўжо няма жадання, як і шчасце гадоў таму, узяць леіцы ў свае рукі і ўзнавіць якую-небудзь гаспадарку? Ды і, наколькі я ведаю, прапановы былі.

— Гаспадарку, якую я раней узначылаў, рэфармавалі, і я трапіў пад скарачэнне. Прапанавалі стаць левачай рукоў старшыні. Я загадзіўся. І ніколі не шкадуу. Шчыра прызначаць, для мяне не прычышова, быць на першым ці на другім плане. Лічу, што і сёння на сваім месцы. У намесніка адказнасць таксама вялікая, больш за тое, я яшчэ па сумяшчальніцтве і галоўны інжынер. Спраўляюцца з нагрукі дапамагае вопыт кіраўніцтва, які я атрымаў у свой час.

— І нарэшце, як вы лічыце, ці варта адрозу пасля заканчэння ўніверсітэта прызначаць маладых людзей кіраўнікамі?
— Я лічу — варта, — кажа Уладзімір Калеснік. — Праўда, не ўсіх пагадоўна. Са ста вышэйшай абавязкова зноўдзіцца пільва, які змэлі б адрозу пацягнуць воз старшын СВК. Галоўнае, выдзеліць іх з агульнай масы яшчэ ва ўніверсітэце і не ўпусціць. Кароткачасова стажыроўка ў моцнай гаспадарцы, безумоўна, не зашкодзіць. Но тэорыя без практыкі — пусты гук. У гэтым я пераканаўся, калі пачаў працаваць у доволі-такі слабым калгасе. Напрыклад, ва ўніверсітэце нас вучылі, што дызельнае паліва трэба заліць у бак. А на практыцы я сутыкнуўся з тым, што гэта паліва трэба яшчэ аднекуль узяць. Таму пры падрыхтоўцы кіраўнікоў адначасна больш увагі трэба звяртаць на практычныя пытанні.

Аляксандр Рагэль і Дзмітрый Палоннікў таксама мяркуюць, што маладым трэба даваць дарогу, а не зачыняць усе дзверы на засаўкі.

— Калі хто хоча працаваць кіраўніком, чаму б не даць яму выпрабавальны тэрмін, — кажа Дзмітрый. — Ну і што, там малады і неспрактыкаваны, галоўнае, каб быў адукаваным і імтанакіраваным. Іншая рэч, калі быццам бы і хлопец талковы — а працуе з-пад палкі. Не так даўно да нас размеркавалі аднаго такога маладога спецыяліста. Прызначылі яго загадчыкам майстэрняў. Дык, што б вы думалі, ён спіць і бачыць, як будзе сыходзіць адсюль. Не хоча працаваць і не хавае гэтага. Такіх і прымушаць не варта, толку не будзе.

На апошняе пытанне мы папрасілі адказаць і рэктара Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў АПК БДАТУ Уладзіміра ДАШКОВА.

— Сёння мы, як і шчасце гадоў таму, працягваем рыхтаваць рэзерв кіраўнікоў з ліку студэнтаў старэйшых курсаў БДАТУ. Маладым людзям з актыўнай жыццёвай пазіцыяй, якія папярэдне прайшлі як псіхалагічны, так і прафесійны адбор, на працягу двух гадоў чытаюць спецкурс. І па заканчэнні ВНУ яны атрымаваюць, у адрозненне ад іншых выпускнікоў, цольна два дыпломны: асноўны і дыплом спецыяліста на кіраванні прадпрыемствам АПК. Што ж датычыць вашага пытання, то я лічу, што ўсё ж такі больш мэтазгодна пасля заканчэння спецкурсы размеркаваць чарашніх студэнтаў галоўным спецыялістам альбо намеснікамі старшын у моцнай гаспадарцы. Каб яны набралі вопыту, паглядзелі, як там працуюць кіраўнікі, каб у будучым ім было на каго раўняцца. Нядарна было б стварыць на базе эфектыўных і дастаткова забяспечаных сучаснай тэхнічнай гаспадарак — такіх, які, напрыклад, агракамбінат «Сноў», «Белавежскі» — і апорныя цэнтры практычнага навучання кіраўнікоў. І толкі з лёгкай рукай кваліфікаванага і ўспрымальнага да ўсяго новага кіраўніка маладых можна выпраўляць у сур'ёзнае плаванне.

Надзея ДРЬІЛА.

МЫ-NEWS

АЖАНІЎСЯ — ПАДЗЯСНА ВОЛЫТАМ

АДНОСНА надаюна ўдзельнік гурта «Чук і Гек» Павел Сыраежкін пакінуў шэраг эстрадных халасцюкаў, узяўшы шлоб са сваякчай Вольгай Драздовай. Ад традыцыйнага высяла пара вырашыла адмовіцца і распілася цішком, у вузкім коле родных і сяброў.

«Дарчы, паслуга «выязнае роспіс» вельмі зручная, — падзяляў Павел. — Бадзёрная цёткача прыехала наўпрост з ЗАГСа да нас у Тарасава, дзе быў арандаваны катэдж, хуценька распілася і з'ехала. А мы ўжо прыдумлялі забавы на свой густ — каталіся на яхце па Мінскім моры, уздымаючы келіхі з шампанскім, і, што самае цікавае, нават ні з кім не пабіліся!». Мядовы месяц наваствораная сямя скараціла ўсё да аднаго тыдня, затое правяла яго не дзе-небудзь, а на востраве Маурыйскі. Цяпер жа Павел вярнуўся да працы, прычым не толькі ў якасці ўдзельніка гурта «Чук і Гек».

Як узорны сем'янін, няхай сабе і з невялікім стажам, выканаўца дзельца вопытам з усімі зацкікавальнымі ва ўласнай аўтарскай калонцы «Мужчынскага размова» на сайце www.krasa.by: распавядае, «для чаго патрэбны мужчыну вост-

«J-MORC» НАЛАДЗІЦЬ «СЕАНС З ВЫКРЫЦЦЁМ»

Тым, што музыканы адзначаюць чарговы дзень нараджэння свайго калектыву канцэртама, нікога не здзіўлі, гэта цалкам звыкліва традыцыя. Публіцы ж сёння падавай смелыя эксперыменты, сюрпрызы і сенсацыйныя прызнанні. На ўсё гэта вырашыў пайсці гурт «J-Morc», рытукоўны да ўласнага 10-годдзя праграму «Канцэрт у тэатры — сеанс з выкрыццём».

Прагучыць гэта праграма 8 снежня ў тэатры імя Янкі Купалы, што для «клубных» прыхільнікаў калектыву — нечаканна нумар радз. Канцэрт-спектакль? А чаму б і не! «Такога кшталту выстэрпенняў у нас яшчэ не было — крыху больш ціхае гучанне, нестандартныя для нас інструменты, цікавыя гасці і асаблівае месца», — інтрыгуе лідар гурта Уладзімір Пугач.

Другім сюрпрызам абядаюцца спецыяльныя аранжыроўкі для ўсіх песень — ад вядомых хітоў да тых, якія даўно не выконваліся на публіцы. Ну, а трэцім падарункам стане максімальна блізкі кантакт з гледачамі і ўласна «выкрыццём» — артысты паспрабуюць выйсці са сцэнічнага іміджы і быць тымі, кім з'яўляюцца насамрэч. «У 10 гадоў можам сабе дазволіць», — напалуўс'ёзна, напалуўс'ёзна сцвярджае Пугач.

Вядучая рубрыкі Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ по продаже государственного имущества и права заключения договора аренды земельного участка

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ 27 НОЯБРЯ 2009 ГОДА 93-ГО ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

на право заключения договора аренды (сроком на 5 лет) нежилых неиспользуемых помещений коммунальной собственности г. Минск

«ЗА АПОШНЯ ТРЫ ГАДЫ НА ПНЕЎМАНІЮ ПЕРАХВАРЭЛІ АМАЛЬ УСЕ МАЕ РОДНЫЯ»

(Заканчэнне. Пачатак на 4-й стар.)

Самае цікавае пачынаецца тады, калі вы разумеце, што на платнага доктара грошай няма, перад вамі цылая выстаўка з лекаў, на якія пайшла не адна сотня, а яны не дапамагаюць, і вам трэба прымаць рашэнне, што рабіць далей. Сядзіш з распухлай галавой і, як у той гульні «Што? Дзе? Калі?», спрабуеш знайсці правільны адказ. І гэта самае цяжкае, калі менавіта самай трэба прымаць рашэнне, як лячыць дзіця, напрыклад, ці працягваць пасля адлігата курса аўгментыну травіць малое яшчэ і сумамедам? Што рабіць з кашлем, які цягнецца ўжо тры тыдзень, і як спыніць соплі, што бесперспынальна цякуць месяц, і нават ужо лор кажа, што лекі дазваляць, і не можа параіць, як дзейнічаць далей. Прычым сваю схему лячэння даводзіць падбіраць пад кожнага малога. Так, старэйшая сына я выцягну з гэтай небяспечнай хваробы без антыбіётыкаў (калі няма тэмпературы — масаж штодзень, некалькі разоў на дзень інгаліяцыі з баржомі, выпойванне і сагравальныя кампрэсы на грудную клетку), а малодшую дачку — не, бо ўсе хваробы ў яе працякаюць велімі складана.

добрая педыятры ўсё адно ходзяць па платных візітах і робяць гэта ў свайго волны час. Дык няхай гэта будзе легальна і прэстыжна, выгадна медыкам і даступна бацькам, каб апошняй ведалі, дзе такіх спецыялістаў знайсці.

Чаму беларусы, асабліва дзеці, так часта хварэюць? Напэўна, адказ не ў тым, як мне казалі ў Навукова-даследным інстытуце эпідэміялогіі і мікрабіялогіі, што, акрамя грыпу, існуе яшчэ вялікая колькасць розных інфекцый, а вірусы і бактэрыі, больш за некалькі соцень. Сярод іх аднавірусы, вірусы парарыту, мнелатэнумавірусы, каронавірусы, рэспіратарна-сенцытальныя вірусы, бокавірусы, новыя вірусы. Можна нешта робіцца не так, мала ўвагі надаецца спецыяльнай прафілактыцы хвароб і аздараўленню людзей? Мы ж водзім у сад сапільных і неда-дальных дзяцей, мы ж не сочым за сабой. У сувязі з панікай хоць людзі пачалі больш клапаціцца пра сябе, піць вітаміны і — дзіва! — лячыць свой кашаль дома, а не бядзіцца з ім на горадзе (вы не заўважылі, што ў транспарце стала менш хворых «гаўкаючых» людзей?).

Праверана на сабе

Медкарта майі дачкі раздуцця да неверагодных памераў. Доктарка ў паліклініцы, куды я ваджу сваіх дзяцей, заўважае: «Мне падабаецца гэтага мама, яна заўсёды спакойная». Хоць яшчэ некалькі гадоў таму, калі ў нас толькі пачаліся дзіцячыя садкі і ўсе гэтыя навалы хвароб, я гадзінамі плакала, як кракадзіл: п'яцьмесяці ў дзіцяці тры-чатыры новыя хваробы, і ледзь не кожную два месяцы нам раіць шпіталізацыю, ад якой я заўсёды адмаўляюся, і мы змагаемся самі. Я плакала толькі таму, што не магла зразумець, адкуль усё гэта бяроцца і што рабіць, і ад адчування, што мы хворыя заўсёды і гэта ніколі не скончыцца. А пасля прывыкла. Паника — пустое, велімі важна захаваць свежую галаву, каб прыняць правільнае рашэнне, і шмат у чым менавіта ад вашых дзеянняў, а не ад медыкаменту залежыць, калі пачне ачувацца дзіця. Набрэды, на тое, што ў нас ужо набіраўся досвед змагання з хваробамі, я да гэтага часу баюся такія сітуацыі, калі трэба самай знаходзіць адказы на пытанне «што рабіць?».

Праверана на сабе

Я прашу дапамогі ў чытачоў, якія ўжо прайшлі праз усе падобныя праблемы, прашу іх падзяліцца сваімі парадамі і рэцэптамі, але менавіта тады, якія правераны на сабе і сапраўды дапамагаюць. У сваю чаргу дзялюся тым, што знайшла сама, калі бегала па аптэках у надзеі знайсці хоць які карысныя парадкі, раілася з іншымі мамамі, эксперыментавала з народнай медыцынай. Шляхам спробаў і пачыла мне ўдалося адшукаць некалькі спосабаў, якія дапамагаюць у лячэнні. Напрыклад, я за два-тры дні магу вылучыць старэйшаму дзіцяці нават самы злысны на-смарк. Патрэбныя чайная лыжка сок выціснутага з цыбулі, мёд на кончыку нажа і стружка гаспадарчага ці дзягцярынага мыла (разачага на вадзяной лазні, каб мёд і мыла распушліся), а пасля гэту мазь — на жгучкі і на 15 хвілін спачыну ў адну ноздру, пасля ў другую (і так тры разы на дзень).

Але з малодшым дзіцем гэты нумар не праходзіць, хоць мёд змяшчае цыбулю і тая зусім не пярэ, дачка проста не даецца ўсушыць ей жгучкі ў носік. Для яе падабралі іншыя працэдур. Па-першае, трэба пачынаць дзейнічаць, як толькі на-смарк пачынаецца, як мага часцей нос прымаць адараму рамону. Мы схіляемся над равацінай і пры дапамозе шпрыца ці піпеткі прапускаем праз носік адвар і адсморківаю на лічынкі дні вылучае сваіму сыну насмарк, але яна настойвае, што гэта павінен быць адвар не рамону (ён горш дапамагае), а шалфей. Калі прастуда лёгкая і ў малой толькі пачынаецца насмарк — я купаю яе ў ванне з марской соллю і абавязкова чаю з хвойным экстрактам (прадаецца ў аптэках), яшчэ дадаю аромааті (санна, піхта, эўкаліпт) — на апошнія ў менавіта майго дзіцяці нават у аднагодовам узросце не было алергіі, і менавіта майму дзіцяці такія ўцалельны ад інфекцый ўчастковых педыятраў да загардцы і начальнікаў па медыцыне. І як толькі хтосьці з педыятраў сам ачунаў ад хваробы, яго адразу кідалі на амбразуру: па некалькі ўчасткаў абысці і пасля яшчэ прыняць натоўп дзяцей. Нашы дактары хадзілі, як прывіды. Пры гэтым я спакойна зайшла ў аптэку і купіла той жа арпелот! А ўжо праз тыдзень, калі «выбухнуў» інтэрнэт, абвясцілі каранціны ў школах, кінулі ў дапамогу медыкам студэнтаў. Але калі я зайшла ў дзіцячую паліклініку, чарга з пацыентаў была ў чатыры разы меншая, чым у паліпэдрі, некартанціны, панядзелак, загардчыца паліклінікі нават пакартавала: «А ў нас заўсёды так, мы тут два тыдні душыліся, дзіцяці няма каму быць прымаць, а калі амаль усе перахварэлі, пачаліся супрацьэпідэмічныя мерапрыемствы». Дык чаму ў нас спазняюцца з прафілактычнымі і супрацьэпідэмічнымі дзеяннямі?

Чаму ў нас не хапае ўрачоў наогул і ўрачоў, якія могуць адразу прапісаць эфектыўнае лячэнне. На нашым участку 4 гады не было свайго дзіцячага педыятра! Маладзенькія доктаркі, так ужо на-ходзяць да нас, часта памыляюцца з дыягназамі. Напрыклад, чатыры дні запар я выклікала да дачкі, што душылася ад кашлю, урача, кожны дзень прыходзіў новы, і ўсе пісалі нам ВРВІ і раілі толькі адны: амбраксол, кленбутэрол. На пяты дзень я ўпыхнула дзіця ў таксі — і да загардчыцы паліклінікі, тая ўжо нават пачушы кашаль малой, адразу сказала: «Мінімум каранцін у вас ёсць. Ідзіце на рэнтген». Я разумею гэтых маладзенькіх дзяччак-педыятраў, што збігаюцца з паліклінікі пасля таго, як на іх «наवेशаюць» некалькі ўчасткаў, тут і спрактыкаваны медык за валам з лёгка хворых можа не заўважыць цяжкага. А што можа зрабіць, каб медыкаў стала больш? Калі ім нельга павялічыць заробкі, можа, трэба ім даць права зарабляць самастойна, бо многія мамы гатовыя аддаць грошы за тое, каб іх дзіця, якое цяжка хварэе, паглядзеў кваліфікаваны спецыяліст. Тым больш, што цяпер

Алена АДАМОВІЧ.

№ лота	Адрес, тип помещения, целевое назначение	Арендная площадь, кв. м	Начальная цена, тыс. руб.
КУП «ЖРЭО Заводского района г. Минска» тел. 285 56 02			
1	Ул. Герасименко, 1, первый подъезд жилого дома, помещение котельной из двух комнат на первом этаже (под производственное – офис)	36,45	800
2	Ул. Голодеда, 32, комн. 1а, помещение на первом этаже (в арендуемую площадь не входит площадь пристроенного помещения – 37,25 кв.м и склада – 3,76 кв.м.) (под кафе)	255,44	10 000
3	Ул. Красина, 27, блок б, к. 65 и 78, помещения на втором этаже, одна комната без естественного освещения, имеется отопление, общий вход с другими арендаторами, санузел совместного пользования (под производственное – офис, склад)	31,56	700
4	Ул. Красина, 65а, помещение на первом этаже, имеется естественное освещение, отсутствует отопление (под склад)	109,3	2 300
5	Пр. Партизанский, 124, помещения первого этажа, цокольного этажа и подвала (под торговый объект непродовольственной группы товаров)	106,6	5 000
6	Ул. Я. Райниса, 9, помещение на первом этаже, имеется естественное освещение, отопление (под склад)	12,66	300
КУП «ЖРЭО Ленинского района г. Минска» тел. 223 35 03			
7	Ул. Кирова, 23, помещение на первом этаже жилого дома, имеется естественное освещение, отопление, водоснабжение, отсутствует санузел (под производственное – офис)	63,84	1 300
8	Ул. Лучины, 60, помещение на втором этаже, имеется естественное освещение, отопление, водоснабжение, санузел, общий вход с другими арендаторами (под производственное – офис)	23,5	500
9	Ул. Прушинских, 60, помещение на первом этаже, имеется отдельный вход, естественное освещение, водоснабжение и канализация (под производственное – офис)	66,4	1 400
10	Ул. Судмалиса, 26, помещение на первом этаже, имеется естественное освещение, санузел совместного пользования, общий вход с другими арендаторами (под производственное – офис)	39,68	900
11	Ул. Физкультурная, 26, мансарда, имеется естественное освещение, санузел, общий вход с другими арендаторами (под производственное – офис)	50,9	1 100
КУП «ЖРЭО Московского района г. Минска» тел. 252 80 63			
12	Ул. Ежи Гедройца, 12, помещение без отделки и межкомнатных дверей на первом этаже жилого дома, имеется естественное освещение, отопление, энергоснабжение, санузел (под аптеку)	102,47	2 100
13	Ул. Есенина, 3, корп. 1, помещения на первом этаже жилого дома (под производственное – офис)	58,9	10 000
КУП «ЖРЭО Октябрьского района г. Минска» тел. 213 29 60, 224 53 76			
14	Ул. Воронянского, 52, помещение на первом этаже жилого дома, общий вход с другими арендаторами (под производственное – офис)	29,33	600
КУП «ЖРЭО Партизанского района г. Минска» тел. 294 01 11			
15	Ул. Первомайская, 18, помещение на третьем этаже (под производственное – офис)	25,54	600
16	Ул. Первомайская, 20/1, помещение цокольного этажа, общий вход с жильцами дома, требуется обустройство отдельного входа (под производственное – офис)	44,1	900
17	Ул. Долгобородская, 4, помещения на первом и втором этажах, вход со двора, требуется косметический ремонт и обустройство входа со стороны фасада (под производственное – офис)	100,67	2 100
КУП «ЖРЭО Советского района г. Минска» тел. 292 74 31			
18	Ул. Хоружей, 16, помещение на первом этаже, имеется естественное освещение, отопление, санузел совместного пользования, вход в здание совместно с другими арендаторами (под производственное – офис)	31,89	700
КУП «ЖРЭО Центрального района г. Минска» тел. 203 79 43, 203 34 66			
19	Ул. Логойский тракт, 1, к. 1, помещение на первом этаже, имеется естественное освещение, отопление, санузел, отдельный вход, требуется косметический ремонт (под производственное – офис)	137,8	5 000
КУП «ЖРЭО Фрунзенского района № 2 г. Минска» тел. 253 03 26			
20	Ул. Д. Сердича, 10 Б, отдельно стоящее здание, требуется ремонт (под магазин продовольственной группы товаров, кулинарию)	457,5	10 000
КУП «ЖРЭО Центрального района г. Минска» тел. 203 79 43, 203 34 66			
21	Ул. Коммунистическая, 13, изолированное помещение на первом этаже, имеется отдельный вход, необходимо провести водоснабжение и канализацию (под производственное – офис, магазин или бытовые услуги)	262,4	10 000
22	Бул. Шевченко, 20, изолированное помещение с подвалом, имеется отдельный вход (под бытовые услуги, магазин продовольственной группы товаров)	472,5	10 000
Главное управление потребительского рынка Мингорисполкома, тел. 220 51 34			
23	Торговый центр «Партизанский», пр. Партизанский, подземный переход под универмагом «Беларусь», помещение № 217 (под торговлю непродовольственными товарами)	20,1	1 000
24	Пл. Независимости, подземный переход № 8, помещение № 5 (под торговлю непродовольственными товарами)	36,9	5 000
25	Пл. Независимости, подземный переход № 8, помещение № 9 (под торговлю непродовольственными товарами)	38,8	5 000
КУП «Минсктранс», Филиал «Минский автовокзал» тел. 219 86 13, 219 36 59			
26	Ул. Ванеева, 34, помещения на втором этаже (под торговый объект или бытовые услуги по согласованию с балансодержателем)	45,42	1 000
27	Ул. Ванеева, 34, помещения площадью 20,29 кв.м на втором этаже (под производственное – офис, под прокат или продажу автомобилей), место площадью 50,0 кв.м на перроне (под размещение автомобилей для проката или продажи)	70,29	1 500
КУП «Минсктранс», Филиал «Автобусный парк № 5» тел. 223 36 26			
28	Ул. Есенина, 136, помещения на втором этаже в здании диспетчерской станции «Малиновка», имеется естественное освещение, отопление и водоснабжение (под производственное – офис)	17,9	400
КУП «Минсктранс», Филиал «Троллейбусный парк № 4» тел. 204 79 15			
29	Ул. Одоевского, 113, изолированное помещение в здании диспетчерской станции, имеется электроснабжение, отопление (цель использования по согласованию с балансодержателем)	8,9	190
30	Ул. Одоевского, 113, изолированное помещение в здании диспетчерской станции, имеется электроснабжение, отопление (цель использования по согласованию с балансодержателем)	22,8	500

№ лота	Адрес, тип помещения, целевое назначение	Арендная площадь, кв. м	Начальная цена, тыс. руб.
31	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на первом этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	4,5	100
32	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на первом этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	7,5	200
33	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на первом этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	33,7	700
34	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на первом этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	15,5	400
35	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на первом этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	10,1	300
36	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на первом этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	16,2	400
37	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на первом этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	15,3	400
38	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на втором этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	24,9	600
39	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на втором этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	19,2	400
40	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение на втором этаже административно-бытового корпуса № 2, имеется электроснабжение и отопление, санузел совместного пользования, требуется косметический ремонт (под производственное – офис или использование по согласованию с арендодателем)	13,0	300
41	Ул. Харьковская, 16, изолированное помещение (использование по согласованию с арендодателем)	36,0	800
42	Ул. Харьковская, 16, смежные помещения 46,9 и 75,2 кв.м (использование по согласованию с арендодателем)	122,1	2 500
КУП «Минсктранс», Филиал «Троллейбусный парк № 2» тел. 249 42 70			
43	Ул. Асаналиева, 1, часть помещения в здании диспетчерской станции (для размещения аппарата по продаже горячих напитков)	1,5	360
Управление образования администрации Фрунзенского района г. Минска тел. 202 80 01			
44	Ул. Одицова, 10, площадь в фойе первого этажа центра художественного творчества учащихся (для размещения автомата по продаже чая, шоколада и кофе)	1,0	240
УФКС и Т Мингорисполкома «Специализированная детско-юношеская школа олимпийского резерва по современному пятиборью» тел. 299 96 89, 245 55 10			
45	Ул. Столетова, 1, площадь в фойе спорт-комплекса СДЮШОР (для установки кофемашины и виташопного кей-стойки-бара)	3,3	800
ТКУП «Минский оптовый рынок» тел. 279 40 79, 287 76 31			
46	ТЦ «Купаловский», торговое место № 77 (под розничную торговлю непродовольственными товарами)	4,5	1 000
47	ТЦ «Купаловский», торговое место № 11 (под розничную торговлю непродовольственными товарами)	12,0	2 000
Управление бытового обслуживания населения Мингорисполкома тел. 200 99 90			
48	Ул. Селицкого, 105, два помещения на первом этаже без естественного освещения, требуется замена двери (под изготовление и ремонт металлоизделий, прием заказов на изготовление и ремонт мебели, прием заказов по ремонту радиоэлектронной аппаратуры)	15,38	1 000
УП «Городские бани» тел. 222 73 60			
49	Ул. Украинская, 1, помещения с естественным освещением (под ремонт одежды, обуви, изготовление металлоизделий)	39,2	800
УП «Бытэкс» тел. 203 79 66, 306 28 41			
50	Ул. Гамарника, 22-1, помещения № 2 на первом этаже, имеется естественное освещение (под бытовые услуги по согласованию с арендодателем)	12,6	500
51	Ул. Кузьман, 5, помещения № 33 на третьем этаже, имеется естественное освещение (под бытовые услуги по согласованию с арендодателем)	23,6	500
52	Ул. Кузьман, 5, два смежных помещения № 24 и № 25 на третьем этаже, имеется естественное освещение (под бытовые услуги по согласованию с арендодателем)	19,0	400
УП «Чайка» тел. 281 35 39			
53	Ул. Фабричная, 20а, помещения с естественным освещением на первом этаже (под производственные или бытовые услуги по согласованию с арендодателем)	356,39	7 300
ЖЭУ КУП «УДМС и Б» Мингорисполкома тел. 200 26 10			
54	Ул. Мясникова, 35, помещения на первом этаже жилого дома (под производственное – офис)	65,0	3 000
КУП «Трест топлива Мингорисполкома» тел. 294 81 64			
55	Ул. Гигало, 20а, помещения в административном здании (под производственное – офис)	23,1	500
ПКУП «Минскэлектрострой» тел. 255 13 56, 255 80 98, 252 98 37, 207 19 41			
56	Ул. Монтажных, 31, кабинет № 5 в адм.-хозяйственном здании (под производственное – офис или склад)	15,9	400

№ лота	Адрес, тип помещения, целевое назначение	Арендная площадь, кв. м	Начальная цена, тыс. руб.
57	Ул. Монтажных, 31, кабинет № 6 площадью 15,6 кв.м с раздевалкой № 7 площадью 5,8 кв.м и раздевалкой № 8 площадью 1,5 кв.м в административно-хозяйственном здании (под производственное – офис или склад)	22,9	500
58	Ул. Монтажных, 31, каб. № 15 в административно-хозяйственном здании (под производственное – офис или склад)	11,3	300
59	Ул. Монтажных, 31, каб. № 16 в административно-хозяйственном здании (под производственное – офис или склад)	12,7	300
60	Ул. Монтажных, 31, комната приема пищи № 17 в административно-хозяйственном здании (под производственное – офис или склад)	11,3	300
КУП «Минскхлебпром» тел. 306 45 34, 203 10 61			
61	Ул. Гурского, 19, часть помещения на территории хлебозавода № 6 (для размещения кофейного аппарата)	2,0	480
КСУП «Минская овощная фабрика» тел. 344 36 82			
62	Минский р-н, Восточная окраина д. Б. Тростенец, помещения бывшего коровника (для производственного использования)	1 585,2	32 200
КУП «Минский комаровский рынок» тел. 331 84 00			
64	Ул. В. Хоружей, 8, помещения № 25.5 на первом этаже административно-хозяйственного корпуса (под склад при осуществлении торговой деятельности на площадях УП «Минский комаровский рынок»)	16,2	400
65	Ул. В. Хоружей, 8, помещения № 25.6 на первом этаже административно-хозяйственного корпуса (под склад при осуществлении торговой деятельности на площадях УП «Минский комаровский рынок»)	14,7	300
66	Ул. В. Хоружей, 8, примыкающее к гаражу помещение № 28 (под склад при осуществлении торговой деятельности на площадях УП «Минский комаровский рынок»)	25,4	600
67	Ул. В. Хоружей, 8, примыкающее к гаражу помещение № 31 (под склад при осуществлении торговой деятельности на площадях УП «Минский комаровский рынок»)	31,4	700
68	Ул. В. Хоружей, 8, территория сезонного рынка, киоск, 1-й сектор, ряд № 10, пав. № 3 (под торговлю продовольственными или непродовольственными товарами)	3,6	900
69	Ул. В. Хоружей, 8, территория сезонного рынка, киоск, 1-й сектор, ряд № 10, пав. № 13 (под торговлю продовольственными или непродовольственными товарами)	3,6	900
70	Ул. В. Хоружей, 8, территория сезонного рынка, киоск, 1-й сектор, ряд № 10, пав. № 15 (под торговлю продовольственными или непродовольственными товарами)	3,6	900
71	Ул. В. Хоружей, 8, территория сезонного рынка, киоск, 1-й сектор, ряд № 12, пав. № 4 (под торговлю продовольственными или непродовольственными товарами)	3,8	900
72	Ул. В. Хоружей, 8, территория сезонного рынка, киоск, 2-й сектор, ряд № 10, пав. № 10 (под торговлю продовольственными или непродовольственными товарами)	3,6	900
73	Ул. В. Хоружей, 8, территория сезонного рынка, киоск, 2-й сектор, ряд № 10, пав. № 13 (под торговлю продовольственными или непродовольственными товарами)	3,6	900
74	Ул. В. Хоружей, 8, территория сезонного рынка, киоск, 3-й сектор, ряд № 10, пав. № 10 (под торговлю продовольственными или непродовольственными товарами)	3,6	900

Аукцион состоится 27 ноября 2009 года в 11.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Документы на участие принимаются по 26 ноября 2009 года до 16.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6. Документы, поданные после указанного времени, не рассматриваются. Телефоны для справок (017) 227 40 22, 227 48 36. Интернет: www.mgscn.by.

Организатор аукциона (продавец) – УП «Минский городской центр недвижимости», г. Минск, ул. К. Маркса, 39.

Для участия в аукционе участник перечисляет задаток в размере 10 процентов от начальной цены заявленного лота (платить с помощью банковской карты или наличными в кассу аукциона, указанным в его заявлении) на расчетный счет 3012024570010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской области, код 153001331, УНП 190398583 УП «Минский городской центр недвижимости». Перечень и порядок подачи документов для участия в аукционе определены Положением о проведении аукционов по продаже объектов коммунальной собственности г. Минска и права на заключение договора аренды нежилого помещения, утвержденным решением Мингорисполкома от 03.12.2002 № 1740.

Оплата за право заключения договора аренды осуществляется победителем аукциона разовым платежом в течение срока, указанного в протоколе о результатах аукциона. Договор аренды с победителем аукциона заключается в срок, установленный решением Мингорисполкома о сдаче в аренду.

Победитель аукциона в сроки, указанные в протоколе о результатах аукциона, обязан возместить УП «Минский городской центр недвижимости» затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам документации, необходимой для его

ЗАВОД ПАД АДКРЫТЫМ НЕБАМ

У «Снове» за апошнія пяць гадоў адладжаны надзейны механізм-ланцужок: поле — ферма — перапрацоўка — фірменны гандаль

РАБОТА НАД ПАМЫЛКАМІ ГЭТАГА СЕЗОНА

(Слова кіраўніка)

Прафесійнае свята мы сустракаем з неаблігі вынікамі. Усе галіны нашага вытворчага кааператыва рэнтабельныя, хоць трэба прызнаць, што ў цэлым рэнтабельнасць знізіцца ў параўнанні з мінулым годам, значна лепшым для сельскай гаспадаркі, чым 2009 год. Тым не менш, сёлета вырочка, згодна з папярэднімі падлікамі, будзе на 10% вышэйшая, чым летась. А прыбытак застанецца на ўзроўні 2008 года. Адкуль такая арыфметыка? За кошт павелічэння аб'ёмаў вытворчасці.

Гэты год, паўтарыся, для нас, як і для ўсіх аграрыяў краіны, выдася вельмі няпростым. Халодная вясна, вільготнае лета, асабліва яго сярэдзіна, унеслі даволі сур'ёзныя карэктывы ў нашы гаспадарчыя планы. Мы неабрацілі прыкладна 7 тысяч тон збожжа. Значная лічба, бо некаторыя СВК столькі ўсяго збіраюць. Выходзіць, што мы недаацэнвалі ўраджай і гэты гаспадарчы. Але будзем шчырымі: і нашы спецыялісты, і навука не былі гатовымі да такіх умоў надвор'я, калі ў перанасычанай вадой глебе моцна затармазілася развіццё раслін з-за недахопу кіслароду, і яны пачалі хварэць. І ніякіх рэкамендацый ад навукоўцаў нам, практыкам, не паступала. Ужо потым мы самі высветлілі, што супрацьстаяць празмернай вільготнасці можна, калі ўносіць спецыяльныя німецкія рэагенты. Але ён у нас нават не зарэгістраваны.

Хаця ўвогуле паказчыкі работы СВК «Агракамбінат «Сноў» сёлета на ўзроўні сярэднясусветных, мы, напрыклад, не задаволены ўраджайнасцю збожжавых. Яна сёлета ніжэйшая за мінулага года. Вядома, у параўнанні з сярэднім паказчыкам па краіне і гэты вельмі нядрэнны. Аднак усё адно 62 цэнтнеры з гектара — гэта ніжэй за нашы магчымасці. І гэта турбуе нас, нават у перадсвяточныя дні ў думках пастаянна вяртаецца да жніва-2009. Наш паказчык павінен быць 90-95 цэнтнераў з гектара. Чаму ўзялі менш, дзе недапрацавалі, што рабіць, каб мець у наступным годзе высокі вынік... Гэтыя пытанні не выходзяць з галавы. Ніхто не гарантуе нам спрыяльнага наступнага лета, таму будзем шукаць шляхі пераадолення верагодных неспрыяльных абставінаў.

Сёлета мы сабралі 726 цэнтнераў цукровых буракоў з гектара. Гэта, на наш погляд, добры паказчык. Летась, нагадаю, было 645 цэнтнераў. Мы адчувалі, што здольныя на лепшы вынік. Краўніцтва гаспадаркі, спецыялісты ўважліва прааналізавалі работу з гэтай культурай, вызначылі недахопы, праблемы і засяродзілі на іх выхаванні. У выніку мы павысілі ўраджайнасць цукровых буракоў.

Я неаднойчы казаў і зараз скажу: наш агракамбінат — гэта завод пад адкрытым небам, уплыў нябеснай канцэлярыі ніхто не ў сілах адмяніць. Але з іншага боку, ці ўсё мы зрабілі, каб супрацьстаяць яе адмоўнаму ўздзеянню? Думаю, не. Восі і цяпер нашы спецыялісты працуюць над памылкамі гэтага сезона, упарта шукаюць спосабы барацьбы з празмернай вільготнасцю. Бо для нас галоўнае — эфектыўнасць гаспадарання, павышэнне аддачы квадратнага метра зямлі, кілаграма мяса, кілаграма малака. Тут яшчэ ёсць недапрацоўкі. Таму трэба быць больш патрабавальным да сябе ўсім работнікам агракамбіната: да кіраўніка да работца, тады можна разлічваць на поспех. Напрыклад, у сферы перапрацоўкі сельскагаспадарчай сыравіны.

Ужо 32 гады працуе М. В. Радаман у роднай гаспадарцы. За гэты час прайшоў шлях ад інжынера па працаёмкіх працэсах да старшыні СВК «Агракамбінат «Сноў».

кай прадаецца кантрафактнай прадукцыя. У Расіі спецыялістам агракамбіната ўдалося выявіць пяць фірмаў, якія выпускаюць прадукцыю пад маркай «Сноў». Зразумела, такая незаконная дзейнасць прыносіць матэрыяльны і маральныя страты гаспадарцы. У «Снове» ў якасці меры ў адказ заказалі новую металічную бляшанку для тушонкі з больш яркай і складанай для падрабукі этыкеткай, выразнай выявай фірменнага знака.

Агульнавядома, што сярэд вытворчаў мясных і малочных прадуктаў цяпер назіраецца жорсткая канкурэнцыя, бо з-за крызісу звужыліся магчымасці іх экспарту. Таму задача задач для сноўскай перапрацоўшчыкаў — выпуск канкурэнтна-таздольнай прадукцыі. Пакуль гэта ім удаецца. У гаспадарцы няма праблем з яе рэалізацыяй, часам не могуць задаволіць усе заяўкі. Але гэта сёння. А што будзе заўтра? Бо канкурэнты не спяць у шапку. Таму тут імкнуча не адставаць ад густаў пакупніка. У прыватнасці, пастаянна працуюць над выпускам новых прадуктаў.

— Мы імкнёмся працаваць з улікам верагоднага развіцця густаў і пажаданай пакупнікаў. Калі яшчэ адносна нядаў-

шэраг тварожных вырабаў. Асноўны спажывец сноўскай малочнай прадукцыі — Мінск. І гэта пры тым, што сталічныя малочныя заводы таксама вырабляюць добрыя прадукты. Аднак у сноўскай, відаць, ёсць сваё прывабнае смакавае адметнасць дзякуючы ўнікальнаму малочнаму старту, які сфар-

У полі і на фермах выкарыстоўваюцца самая сучасная тэхніка і тэхналогіі.

на рос попыт на злітную групу нятаных далікатэсных прадуктаў, то цяпер назіраецца ўхіл у бок недааржэйных каўбас, іншых вырабаў. Відаць, гэта ўплыў крызісу. Арыентацыя на густы пакупніка — наша галоўнае правіла. І яшчэ адно важнае правіла: у нас імкнуча прытрымлівацца народных традыцый вырабу каўбасных і вэнджаных прысмакаў, выкарыстоўваць даўнія рэцэпты, нават нейкія знешнія прыкметы, старажытныя назвы. Але ў «Снове» не падмяняюць назву іншым зместам, скажам, калі гэты прадукт называецца «паландвіцкі», то ён і павінен адпавядаць усім пара-

міраваны з лепшых кароў еўрапейскай парод. Акрамя гэтага, суперсучасная дойка, у ходзе якой малако абсалютна не кантактуе ні з чалавекам, ні з паветрам, правільна і своєчасова ахалоджваецца. Ад каровы да малакавоза малако паступае ў закрытым рэжыме. Адноль ніякіх выпадкоў дамажыць. Дадаць сюды і выдатнае халадзільнае абсталяванне на кожнай ферме. Штодзень у «Снове» перапрацоўваецца да 36 тон малака. Могуць і больш пры неабходнасці, але тут арыентацыя на аб'ём рэальных продажаў. Ішчэ прыкладна 15-16 тон малака

ВІЗІТНАЯ КАРТКА СВК «АГРАКАМБІНАТ «СНОЎ»	
Тэрыторыя — 6232 га	Насельніцтва (ўсяго) — 4115
Сельскагаспадарчых зямель — 5892 га	Насельніцтва аграгарадка — 2600
У тым ліку пашы — 4859 га	Колькасць працаўнікоў у СВК — 1650
Бальнасць зямель — 44	Старшыня СВК — М. В. Радаман
Бальнасць пашы — 45	
Населеных пунктаў — 12	

ВОСЕМ ДЫПЛОМАЎ З ДЗЕВЯЦІ

Аб здабытках у вельмі няпростай справе перапрацоўкі, калі на шляху да пакупніка ўнікае часам нямыла пытанню, сведчаць не толькі дынаміка вытворчых паказчыкаў, але і ўзнагароды і дыпломы. У гаспадарцы асабліва ганарача дыпломам, які быў адносна нядаўна прысуджаны на выніках шырокага апытання пакупнікаў у мінскіх супермаркетах. У людзей пыталіся, прадукты якіх вытворцаў ім асабліва падабаюцца. І вельмі часта ў адказ гучала: «Сноў».

Дыпломы апошнім часам рэгулярна прысуджаюцца прадукцыі завода на розных конкурсах і выставах.

а налічаць мільён чатырыста тысяч рублёў.

Думаецца, што далёка не ўсе нават сталічныя прадпрыемствы могуць пахваліцца такімі заробкамі сваіх работнікаў. Зразумела, што высокі ўзровень зарплаты прываблівае сюды шмат каго. Нават існуе чарга на працаўладкаванне. Але тут адбіраюць толькі тых, хто здольны працаваць па-сноўску: добра сумленна, нярэдка самаадана, без агляду на асабісты час, з жаданнем. Увогуле ў гаспадарцы робіцца стаўка на мясцовыя кадры, бо спецыялісты з боку не заўсёды прыжываюцца — далёка не ўсе яны могуць прасякнута духамі і працоўнымі традыцыямі «Снова».

механізатар А.Т. Курленя. А вось І. В. Наркевіч выдатна папрацаваў на ўнясенні ўгнаенняў. Механізатар А.П. Макаў таксама ў ліку перадавікоў, уносіць важкі ўклад у здабыткі гаспадаркі. Таму за гэты працоўны дасягненні для яго сям'і нядаўна датэрмінова быў выдзелены новы дом. Чым не стымул ударна працаваць? Вядома, у час святкавання 15 лістапада ўшаноўваюць добрым словам і падарункам камбайнераў. Сярод лепшых тут В.В. Шарыпа, С.У. Вайняк, В.І. Карповіч і іншыя. Выдатна сёлета паказалі сябе вадзіцелі М.У. Маскаленка, В.Г. Ляшчылюскі, В. В. Грыцкевіч, маладыя працавітыя хлопцы Д. В. Мікшаўчыч, С. І. Браўсевіч, Ю.М. Кірыня, С.П. Тумаш.

кадравая чахарда з кіраўнікамі. Таму і доўга падбіралі. А знайшлася падходячая кандыдатура ў самім «Снове» ў асобе Радамана, на той час галоўнага энергетыка агракамбіната.

Як потым напісаў Мікалай Вячаслававіч у адным выданні: «Сноў... З гэтым словам звязана ўсё маё жыццё. Тут я нарадзіўся, тут закончыў школу. Сюды ж пасля заканчэння Беларускага інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі вярнуўся на працу.

Паць гадоў таму працаўнікі СВК «Агракамбінат «Сноў» даверлілі мне ўзначальваць гаспадарку. Вельмі складана, цяжка і адказна працаваць на гэтай пасадзе пасля Якава Васільевіча Аляксанкіна і Міхаіла Аляксандравіча Карчміта. Але ў памяці ў мяне засталіся дзве запаведзі першага: памятаць, што ва ўсе часы людзі былі і застаюцца галоўным багаццем; любіць зямлю, на якой яны працуюць, радуецца, жывуць. Я веру ў наш згуртаваны калектыў, які гатовы да ажыццяўлення новых перадавых ідэй, у моцную каманду нашых спецыялістаў».

Трэба адзначыць, што і калектыў СВК «Агракамбінат «Сноў» паверыў у Радамана. За пяць гадоў яны разам шмат зрабілі і шмат чаго паспелі. Усё нават цяжка пералічыць, назавем толькі асноўныя здабыткі. Яшчэ большы размах набылі рэканструкцыя і будаўніцтва новых вытворчых памяшканняў, напрыклад, на ферме Хвоева. Завяршылі ўзвядзенне фермы «Сычы», бадай, самай прасунутай у краіне па абсталяванні, тэхналогіі доікі і умовах утрымання жывёлы на ўзроўні лепшых сусветных стандартаў. Камбикормва завод набыў не толькі новы выгляд, але і значна павысіў выпуск прадукцыі. Істотная рэканструкцыя праведзена на свінакомплекс, на мясакамбінаце ўзводзіцца новы цэх для забой жывёлы, што дазволіць хутчэй і лепш займацца перапрацоўкай мяса. А выпуск гатовай прадукцыі павялічыцца прыкладна ў паўтара раза.

ПЯЦГОДКА РАДАМАНА

Перадсвяточная публікацыя аб гэтай знакамітай гаспадарцы краіны не будзе поўнай без ацэнкі на адной даце ў жыцці гаспадаркі. Напрыканцы кастрычніка, нездаўга да прафесійнага свята выскоўцаў, спойнілася пяць гадоў з таго дня, як Мікалай Вячаслававіч Радаман узначаліў «Сноў». Трэба сказаць, што вакансія старшыні гэтага слаўтага СВК доволі доўга не запяўнялася: з мая, пасля таго, як заўчасна пайшоў з жыцця яго таленавіты кіраўнік М. А. Карчміт, і па кастрычнік. Гэта быў кіраўнік з размаху тых, каму вельмі цяжка знайсці раўнацэнную замяну.

Амаль паўгода шукалі па ўсёй вобласці кандыдатуру на пасаду старшыні. Пралануювалі пераехаць у Сноў некаторым вядомым аўтарытэтным кіраўнікам гаспадарчых вобласці. Тым грунтоўна думалі і адмаўляліся. Яно і зразумела: рызыка была не ў тым, ці атрымаецца захаваць адладжаны механізм гаспадарання, а ў тым, ці ўдасца прынесці нешта сваё, адметнае, надаць дынаміку і

які фарміраваліся на працягу амаль 60 гадоў. Так дзейнічалі падборы краўнік М. А. Карчміт, які 37 гадоў узначальваў гаспадарку, і Герой Беларусі М. А. Карчміт, які 16 гадоў тут кіраваў. Таму ў «Снове» пераемаецца пакалення — гэта не толькі прыгожыя словы.

Асобная тэма — сацыялка. Яна таксама дзейнічае стымул. Апошнія пяць гадоў у гаспадарцы прайшлі пад знакам паляпшэння якасці жыцця працаўнікоў камбіната. Раней асноўная ўвага звярталася на вытворчасць, што ў той час і было правільна. Былія слаўтыя сноўскія краўнікі заклалі магутную трывалую базу моцнай высокарэнтабельнай гаспадаркі. А без гэтага нельга было ўсюр'ез разлічваць на комплекснае вырашэнне сацыяльных праблем выскоўцаў. Цяпер жа з'явілася магчымасць ушчыльную заняцца менавіта побытам, спортам, культурным адпачынкам людзей. Два мільярды рублёў штогод выдаткоўваецца на сацыяльныя, побытавыя і культурныя патрэбы працаўнікоў камбіната.

ЛЁС УРАДЖАЎ У ІХ РУКАХ

Сярод галоўных аўтараў сноўскіх перамог, безумоўна, спецыялісты. Іх у гаспадарцы больш за дзве сотні. Дзякуючы іх працы, «Сноў» упэўнена займае пазіцыі лідара ў краіне. Назваць усіх лепшых працаўнікоў — даволі складаная задача для кіраўніцтва гаспадаркі, бо калектыўны ўсіх падраздзяленняў працуюць стабільна, творча, паказваюць добрыя вынікі. Аднак нагляднай прафесійнага свята ў «Снове» ў першую чаргу называюць прадстаўнікоў рабочых спецыяльнасцяў. І гэта зразумела. На вёсцы і ў чора, і сёння цэнтральнай фігура — механізатар. Ад яго майстэрства, таленту, калі хочаце, шмат у чым залежыць лёс ураджая. Напрыклад, ад працы В.І. Краўцова, А.А. Грышана, В.Ф. Зайца, Д.А. Васінецкі, А.Ф. Зайца, І.С. Віжыка. На нарыхтоўцы кармоў вызначыліся сёлета механізатары І.К. Касцюковіч, І.А. Баранюскі, А.С. Крупко. На дастаўцы зялёнай масы пад сілас праявілі сваё, напрыклад,

М. В. Радаман (у цэнтры) расказвае чаровай замежнай дэлегацыі аб сноўскай практыцы гаспадарання.

такім чынам кроцьча да новых вышыняў. Восі гэта, відаць, і насяржовала «аксалакаў». Бо шмат каму здавалася, што ў «Снове» ўжо ўсе ці амаль усе рэзервы ў земляробстве і жывёлагадоўлі вычарпаны. Прыбыў будзе вельмі складана, калі ўвогуле магчыма. А калі неспрыяльны год ці два запар? Такое здарэцца ў сельскай гаспадарцы. Што тады?

Тым часам у «Снове» упарта шукалі чалавека неардынарнага: і надзейнага практыка, і адукаванага спецыяліста, і выдатнага арганізатара, і сучаснага, адкрытага навацыям, здольнага ўспрымаць і ўкараняць у сябе новае, перадавыя кармоў вызначыліся сёлета механізатары І.К. Касцюковіч, І.А. Баранюскі, А.С. Крупко. На дастаўцы зялёнай масы пад сілас праявілі сваё, напрыклад,

АРЫЕНТАЦЫЯ НА СПАЖЫЎЦА

Перапрацоўка — даволі моцнае падраздзяленне гаспадаркі і трывала занятая вышыня. Тут працуе каля 500 чалавек: 450 на мясакамбінаце і 50 на малаказаводе. Сноўскае мяса і малачыны прысмакі — гэта ўжо айчыны брэнд. І паўсюдна, дзе імі ганюцца, ёсць пастаянныя спажывецы. Іх кола пастаянна расце. Напрыклад, у Мінску на сляйнай Камароўцы каля прылаўкаў гандляроў, у фірменных крамах іншых гарадоў у дзень завозу свежай прадукцыі са Снова нават утвараюцца чэргі.

— Наша ніша — сталіца, Мінская вобласць і памежныя з ёй раёны. У прыватнасці, Баранавіцкі раён, — расказвае намеснік дырэктара мясакамбіната па вытворчасці Дзмітрый Аверын. На яго погляд, сакрэт папулярнасці сноўскіх каўбас у тым, што для вытворчасці мясных прадуктаў выкарыстоўваецца толькі свежае мяса. Пасля забой тупа па тэхналогіі суткі ахалоджваецца, а затым ідзе на перапрацоўку. Замарожанае мяса тут не перапрацоўваюць. Прычым, заўважце, уся наша свініна адной тэхналогіі адкорму і догляду. Такім чынам, на мясакамбінаце маюць толькі якасную сыравіну, бо з няякаснай якаснай прадукт не атрымаецца, — упэўнены Д. Аверын.

Апошнім часам у «Снове» прыходзяць сігналы аб тым, што пад іх мар-

Сноўскія прысмакі — гэта ўжо брэнд айчынай перапрацоўкі. На мясакамбінаце выпускаюць каля 250 назваў смачных мясных прадуктаў.

метрам гэтага прадукту. Калі «каўбаса хатняя вяселля», то і яна павіна быць на смак такой, як і сапраўдная вясковая каўбаса. Змест прадукту павінен адпавядаць назве, і надварот, — гаворыць дырэктар мясакамбіната Андрэй Сасім.

У «Снове» выпускаюць малака, кефір, смятану трох відаў, вяршы, найвышэйшага гатунку і гатунку «экстра» пастуляюцца на Клецкі малаказавод. У гаспадарцы за апошнія пяць гадоў адладжаны ланцужок: поле, ферма, цэх забой, перапрацоўка, фірменны гандаль. Менавіта ў крамах і на прылаўках базараў з фірменным знакам «Сноў» можаць быць на 100 працэнтаў упэўненыя ў тым, што вы напактаеце якасны і смачны прадукт харчавання.

Стымулам, асабліва матэрыяльным, у «Снове» надаюць вялікае значэнне. Сярэдняя зарплата тут па выніках 10 месяцаў складала 1086 000 рублёў. Летась — 894 000 рублёў. Пры выкананні ўсіх тэхналагічных нормаў па той ці іншай аперцыі, адсутнасці парушэнняў працоўнай дысцыпліны на кожны зароблены рубель прадугледжана даплата ў памеры 40%. Скажам, заробіў мільён,

Стымулам, асабліва матэрыяльным, у «Снове» надаюць вялікае значэнне. Сярэдняя зарплата тут па выніках 10 месяцаў складала 1086 000 рублёў. Летась — 894 000 рублёў. Пры выкананні ўсіх тэхналагічных нормаў па той ці іншай аперцыі, адсутнасці парушэнняў працоўнай дысцыпліны на кожны зароблены рубель прадугледжана даплата ў памеры 40%. Скажам, заробіў мільён,

Пераможцу раённага турніру па баскетболе на прыя Героя Сацыялістычнай Працы, былога аператара па доглядзе параста А. А. Сяпелановіч ўручае сама Альна Андрэўна і старшыня прафсаюзага камітэта «Агракамбінат «Сноў» У. А. Слабко.

Сноўскі басейн чакае грунтоўнага рэканструкцыя.

Зімовыя забавы сноўскіх мужчыкоў.

А па яго, дарчы, сюды едуць і едуць. І не толькі з Беларусі. За пяць гадоў якая толькі замежныя дэлегацыі тут не пабывалі. Нядаўна з вопытам аграгарадка знаёміліся прадстаўнікі Венесуэлы. У гэтай краіне таксама мяркуюць распачаць будаўніцтва аграгарадка для сялян, і ўзор Снова прыйшоўся ім даспадобы.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.
(Пры падрыхтоўцы публікацыі выкарыстаны фатаграфіі з архіва прафсаюзага камітэта СВК «Агракамбінат «Сноў».)

УЛАДА АСОБЫ

Кіно, якое цяжка глядзець, але проста зразумець

УСЕ мы вучылі гісторыю і ведаем, што такі Іван Грозны. Аднак фільм Паўла Лунгіна «Цар» наўрад ці з'явіўся дзеля ўдакладнення нашых ведаў пра гэтага чалавека, які лічыўся палемічным Божым. Фільм ярка пра тое божае, што павіна быць у кожным чалавеку і проста неабходна таму, што стаіць вышэй за іншыя.

Велікі філасофскі пачатак для фестывалю. Але для адкрыцця Мінскага міжнароднага кінафестывалю абрана менавіта гэтая карціна, якая была сёлетня паказана ў Канах і на Маскоўскім кінафестывале. І калі наш «Лістапад» — фестываль фестывалю, то «Цар» тут самае месца. Ганаровае — па-за конкурсам.

14 лістапада «Цар» будзе паказаны ў шматзальных кінатэатры «Беларусь» у сталіцы, але неўзабаве яго можна будзе паглядзець і ў рэгіёнах, прышоўшы з настроем паразважаць пра прыроду ўлады, якая існуе ў чалавечым свеце і Боскім.

Зварот рэжысёра да смутных часоў расійскай гісторыі адбыўся, напэўна, не проста та, хоць да асобы самога цара Івана Грознага дагэтуль зверталіся творцы розных мастацтваў, у тым ліку і ў кіно. Але Павел Лунгін звярнуўся не столькі да гісторыі цара, які нездарма ў беларускай атрымаў мянушку «Жалівы». Гэта быў чалавек, які пасунуціся заліў зямлю крывёй свайго ўласнага народа, у інтэрэсах якога павінен быў кіраваць. Але фільм насамрэч — гісторыя іншай асобы. Напэўна адзінай, што адкрыта асмеліўся прычынаць цару, якога баяліся ўсе. Гэта быў Мітрапаліт Філіп. Свяціцель Філіп, які памёр папукцівай смерцю, трапіўшы ў няміласць 3-га таго, што прызнаваў толькі ўладу Бога. Роля мітрапаліта Філіпа стала апошняй для выдатнага арыста Алега Янкоўскага, які падчас здымкаў ужо пакутаваў ад

хваробы. Пагадзіцеся, сапраўды асаблівае роля, якая адкрывае шлях у вечнасць. Адчуваецца, што гэты праца не далася проста арысту, якога мы прывыклі бачыць на экране зусім іншым героем. Задача перад ім стаяла не самая простая, таму што ўвабачыць трэба было рэальнага чалавека, асобу, пра якую вядома з летапісаў, з жыцця святых, а гэта абавязвае. Тут нельга дадаць надта шмат свайго, каб не сплусціць. Але Алег Янкоўскі стараўся паказаць Філіпа не столькі служыцелем царквы, колькі чалавекам, у якога душа балела за тое, што чынілі ў краіне царскія апырчкі, ды і забавы самога цара выклікалі жах, асабліва яго любімае гульня — у тое, што цару ўсё дазволена. Хоча — мілуе, хоча — забівае. Апошняя амаль норма ў той час, калі першае — выключэнне, якое пры пэўных абставінах таксама можа стаць нормай.

Гэтую асаблівасць характары Івана Жалівага зноў перадаць Пётр Мамонаў. Спачатку глядзіш — анімацыя, а не цар, моладзі за свой народ, перажывае за краіну, думае пра тое, які павіна быць яго ўлада... І вось гэты чалавек імгненна можа ператварыцца ў варвара, для якога не існуе разумення каштоўнасці чалавечага жыцця.

І гэта ўсё адывалася ў той час, калі ў Еўропе панавала эпоха Адраджэння з яе ідэаламі гуманізму. Рэха Адраджэння дакацілася да Расіі, але своеасаблівым чынам трансфармавалася — нават прывезены з Еўропы ланцардаўскія макеты прыладаў, якія павінны былі спрашчаць жыццё чалавеку, у руках царскіх служак ператвараліся ў больш удасканаленыя машыны... катаванні.

Што ўдалося Мамонаву — паказаць, наколькі тонкая мяжа ў барацьбе божага і д'явольскага ў чалавеку, наколькі ідэя, што ўсё дазволена, можа ператварыць чалавека ў дэспатычнаму, паталагічную істоту. І асабліва жудасна, калі гэта асоба стаіць на чале цэлага народа. А калі разумеш, што гісторыя гэта рэальная, то міжволі прыходзяць думкі пра прыроду ўлады ўвогуле ва ўсім свеце, а не ў адной асобна ўзятай краіне, пра адказнасць гэтай ўлады, пра тое, што заўсёды ёсць маральны выбар.

І пра тое, што нават у страшных часы ў свеце нараджалася, жыло, існавала імкненне да раўнавагі, і побач з жудаснымі бессэнсоўнымі расправамі было месца сапраўднаму духоўнаму подзвігу, учынку, ахвяраванню ўпласным жыццём з верай у тое, што пакунцітва аднаго можа дараваць надзею іншым.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Занатоўкі мастака

Мастакі і выгоды

Мастакі гавораць па-беларуску безвыгодна. Раней гэта не мог сфармуляваць. Ведаў, што мастакі і літаратары размаўляюць па-рознаму, але пра моўны меркантилізм не задумваўся. Вашчанка мне кажа: «Ты пахудзеў...» Пасміхаюся і пагаджаюся. Цяпер няма таго — налітага віном Валодзі Адамчыка, які старанна вучыўся ў Гаўрылы Вашчанкі рабіць вітражы ў сабор. Усім хаюся, а сам сабе думаю: няма ў мове Гаўрылы Вашчанкі правільнасці, але і штурчачы ў ёй нямашачка. Сваё адкрыццё ў вырашчы неадкладна пераправерыць. Пагаварыў з Бараноскім царом Браўслаўшчыну, дзе мы разам пісалі аэры. Паразмаўляў з Фэлем Янушкевічам пра агоны жывапісу Ракаў. Няма ў мове нашых мастакоў рацыянальнасці. Яны прамаўляюць беларускія словы, бо так атрымаўся імяці. Гэта не азначае, што нашы мастакі зусім бескарэслівыя. Яны гадзінамі могуць абмяркоўваць плату за майстэрні, могуць з заіздраваннем і зласцівага абгаворваць сваіх калег, але сама мова застаецца безвыгоднай. Цяпер вагера прыслухоўваўся да мовы мастакоў. Спачатку слухаў іх у Нацыянальным мастацкім музеі, дзе адывалася адкрыццё юбілейнай выставы Валодзі Тоўскага, а потым у рэстаране Дома журавністаў, на вялікім банконе. Мастакі віншавалі Валодзі, выпівалі за ягоны талент і здароўе, танчылі, веселіліся. А я ўсё слухаў і слухаў іх беларускую мову, такую адрозную ад мовы пісьменнікаў і журналістаў.

адпачынку, і адпачынка твой яшчэ далёка, дык можаць паспрабаваць павялічыць удвая свае выхадныя дні.

Падарунак і прапаноў

Саха Карпейчык зрабіў мне падарунак, прынес дзевяць кніжак з серыі «Скарбы сусветнай лірыкі». «Адаваў да душы!» — сказаў Саха і выклаў кніжкі з папкі на стол. «Што я табе вёну?» — «Нічога ты не вёну. Я ж сказаў: дару, адываю ад душы і дару... Я гэтую серыю ўсё жыццё збіраў, у мяне былі падвойныя асобнікі, каб мяняцца. Цяпер у Мінску не засталася тых, хто збірае «Скарбы сусветнай лірыкі»...»

З падарункам у сумцы я пайшоў дамоў праз парк. Было цёпла. Паветра ў парк стаяла густо і па-жнівенска думнае. Было ціха. Гэтым лемтам птушкі ўжо адпявалі.

На выхадзе з дарэту мяне запыніў мужчына майго веку: «Слухай, дзе ты можаш ўзяць піву?» Я паказаў краму. «Хадзем, возьмем па бутэляк...» — «Не магу...» — «Не хвалюся, грошы ёсць. Возьмем піву, пасядзім у парку, пагаворым... Надвор'е якое стаіць! Цёпла! Трэба ўзяць піву і пасядзець каля рэчкі...» — «Сваё я выпіў. Сем гадоў не піў...» — «Зразумей! Праба! А я вазьму бутэлю, вярнуся ў парк і пасяджу каля рэчкі...»

Я шоду далей і найцудоўнейшым настроем, бо не ведаў, што праз два месяцы майго сябра — школьнага настаўніка біялогіі Аляксандра Казіміравіча Карпейчыка — не стане.

Натуршчыца і спеласць

Малыванне — страць. Такое ў мяне стаўленне на малыванне, іншага стаўлення не прызнаю. Размова пра мядзведзя, якога можна навучыць малыванню, выклікае крывую усмешку на майм твары. Добразчытэля ўсмішка з'яўляецца ў мяне танды. Калі гляджу на жанчыну, якую варта малываваць. Днямі на выставе «Беларускі павільён» я сустраў менавіта такую жанчыну. Была дзівячыня, а тут яна выслепла ў мяне. Зафіксаваў у малюнку працэс выяўлення — такое жаданне анавала мяне. «Добра было б цябе малываваць!» — сказаў я. «Ніколі не пазірвала мастаку, толькі аднаму фотографу пазірвала...» — адказала яна. «Заўтра сустранемся ў «Беларускім павільёне» і дамоўся пра пазірванне з малываннем...» У наступны дзень мы не сустраліся, мы сустрацілі праз дзень. «Учора я не змогла прыйсці, бо пазуа-чора загуляла, што раніцай прачнулася паміж двух мужчын...» Пераспела яна, а я паспеў намалываць момант яе найвышэйшай спеласці, не паспеў, не лёс.

Ван Данген і анёл

На адным з палатонаў Дангена чарнакрылы анёл танчыць з агонянай жанчынай, ён танчыць і цалуе жанчынку ў шыю. Сам ён танчыць у жаночых лакавых чаравічках з высокімі абцасамі. Ён танчыць так, што я чую пацокванне ягоных капытоў.

Неапалітанская жоўтая

Ёсць меркаванне, што прафесійны мастак павінен любіць усе фарбы аднолькава. Так яно так, але ж любіць не загадаеш. Сягоння мне падабалася неапалітанская жоўтая. Фарбавай ёй палатно і радаваўся. Не буду казаць, што берлінскі лазурка ці цэруліум з ультрамарынама я люблю меней за неапалітанскую жоўтую. Але іх, разам з рознымі кадзіямі, я любіўшыць заўтра, а мой сённяшні апошні дзень кастрычніка афарбаваны неапалітанскай жоўтай, ёй і толькі ёй.

Адам ГЛОБУС.

ПАЗІЦЫЯ НЯСВІЖА: «Як можна замак са Спіса ЮНЕСКА абвешчаць копіямі і муляжамі?»

Музейным асяродку кіпяць жары і наспявае скандал. У часе абмеркавання музейна-рэстаўрацыйнага замаху думкі падзяліліся. Нясвіж, што арыгіналы партрэтаў, якія знаходзіліся ў замку да 1939 года, мусяць вярнуцца туды, дзе былі заўжды. Мінскія музеі не хочучы аддаваць каштоўныя творы мастацтва, збядняць сваю экспазіцыю. «Звязда» дала выказацца ўсім зацікаўленым бакам.

Пазіцыя Нясвіжа: «Як можна замак са Спіса ЮНЕСКА абвешчаць копіямі і муляжамі?»

Галіна Міхайлаўна, я так разумею, што прымаць рашэнне ў гэтым пытанні мусяць Міністэрства культуры. Якая іх пазіцыя цяпер?

Пазіцыя зразумелая, яна была агучаная ў прэсе — спачатку даць арыгіналы партрэтаў, а пасля паступова змяніць іх копіямі. Мы людзі дзяржаўныя — і ў любым выпадку падпарадкаемся канчатковаму рашэнню міністэрства.

Сёння ў замку Радзівілаў няма ніводнага арыгінала партрэтаў, так?

— Ёсць толькі дзве маленькія арыгінальныя гравюры XVII стагоддзя, якія гэтым летам падарываў замак князь Мацей Радзівіл. На гэтых гравюрах выяўлены Януш Радзівіл і Мікалай Радзівіл Сіротка. Але гэта не партрэты з палатнавай калекцыі — гэта проста выявы Радзівілаў з тагачасных кніг. Партрэты, якія заўжды належалі замку, знаходзяцца цяпер у двух мінскіх музеях — мастацкім і гістарычным. Іх так і падпісваюць — «са збору Нясвіжскага замка». Але аддаваць партрэты зны, здаецца, не збіраюцца. І маўляюць гэта рознымі прычынамі! Але мы павінны ўсведамляць, што Нясвіжскі замак, як і замак у Міры, гэта два адзіныя беларускія замкі, унесеныя ў Спіс ЮНЕСКА. І нясвіжскія замкі экспанатамі мы павінны, памятаючы пра гэта. Паводле аднаго з правілаў канвенцыі ЮНЕСКА, аўтэнтычны асяродак мусяць максімальна захоўвацца і ў сярэдзі. І вяртанне рэчэй, якія раней належалі замку — адно з патрабаванняў гэтага правіла ЮНЕСКА. Да таго ж, у Беларусі не так шмат падобных аб'ектаў, каб насычаць іх будафарамамі рэчэй. Гэта прэстыж дзяржавы, пра які мы мусяць клапаціцца. У адноўленым замку плануецца праводзіць дзяржаўныя прыёмы на самым высокім узроўні. І дзе? Сярод муляжоў і копіяў?

— Вы настойваеце, каб з мінскіх музеяў вярнулі ўсе партрэты?

— Партрэтаў і карцін сёння ў Беларусі, дарэчы, не так шмат, як хацелася б. У 1939 годзе іх было 264. Цяпер у Беларусі вядомы толькі 71 партрэт. І два бюсты ў мастацкім музеі. Прычым, бюст Марыі Браніцкай яны згодныя аддаць, бо ён у дрэнным стане, а бюст Антонія Радзівіла захавалася цудоўна — і тут мы адказу пакуль не маем... Сёння ў канцэпцыі музейна-рэстаўрацыйнага вяртанне ўсіх партрэтаў, і не толькі з мінскіх музеяў. Па магчымасці — арыгіналаў. Зразумела, што Польшча цяпер не аддаць арыгіналы, просім пакуль што якасныя копіі. Але калі ў самой Беларусі захавалася партрэт з замка — якія падставы ўтрымліваць іх у іншым месцы, апроч замка?!

— У вас ёсць гучыць закід, іх у Мінску гэта каштоўныя экспанаты, а ў вас гэта будзе частка інтэр'ера...

— Існуюць розныя падыходы пры музейна-рэстаўрацыйнаму аднаўленню — экспанаванне прадметаў у адрыве ад праўдзівага асяроддзя. Так, якія экспануюцца ў мастацкіх музеях. Іншы падыход — экспанаванне ў арыгінальным інтэр'еры асяроддзі. Мы размесцім іх так, як размяшчалі іх самі Радзівілы. Партрэт мусяць знаходзіцца ў тым асяроддзі, у якім ён некалі быў.

— А што вы адкажаеце сталічным музейам, якіх турбуе збядненне іх экспазіцыяў?

— На мой пункт гледжання, гэта не зусім дзяржаўны падыход. Бо каб зрабіць якасную копію, трэба ўкладзіць аграмітныя сродкі — некалькі тысяч долараў за кожны партрэт. Нам трэба пачаць гэты дзяржаўны грошы на вецер? За іх можна набыць новыя цікавыя экспанаты — музейны фонд Беларусі ўбагаціцца! У Мінску партрэты Радзівілаў застаюцца ў краіне, яны нікоды не знікоўка! Збядненне сталічных музеяў? Гэты партрэт экспануюць не так даўно — усюго некалькі гадоў. А да гэтага таксама ж экспанавалі нешта? І не лічылі беднай сваю экспазіцыю? Заўважце, што як толькі пайшла гаворка пра вяртанне партрэтаў у Нясвіж — абодва мінскія музеі тут жа вывесілі ўсе радзівілаўскія партрэты, якія былі ў фондах. Разумеюць, цяпер усё адно плануецца перадаць партрэтаў у Нясвіж — на часовы дэпазіт. І не застануцца ў Мінску пустыя сцены? Зноўдучы, што паказаць? А наведальнікі музеяў змогуць пабачыць цэлы шэраг цікавых музейных каштоўнасцяў, якіх рэдка пакадаюць сцены фондахосціваў.

Галіна Міхайлаўна, мастацкі музей вінаваціць вас у тым, што партрэты, якія знаходзіліся ў Нясвіжы, на дзясціце, вярнуцца не ў належным стане...

— Ведаюць, калі гэты партрэт быў у нас, мы звывікліся з сітуацыяй, калі пяць карцін прыяжджаюць вярваць пяць чалавек. Такія правэрыкі падліліся некалькі разоў, і ні разу яны не сказали: «Дрэнныя ўмовы, забіраем». Мы аддалі партрэты самастойна. І звязана гэта было з тым, што партрэтаў было толькі пяць, яны былі разрозненыя. А ў той час да нас паступілі вітрыны, мы пачалі мацаць новай выставы. Для партрэтаў у нас прадуладжаныя іншыя залы, дзе яны будуць у цэнтры увагі. Залы, дзе запраектаваная адпаведная сістэма падтрымання тэмпературна-вільготнаснага рэжыму. Партрэты ў мастацкі музей з'яўляюцца паводле актаў аб змяненні. Прэтэнзіі мастацкага музея неабгрунтаваны. Бо калі б мы, крый Божа, нешта падкадзілі, быў бы ўжо судовы скандал, агучаны ў прэсе.

ПАЗІЦЫЯ МАСТАЦКАГА МУЗЕЯ:

«Можна абыйсціся якаснымі жывапіснымі копіямі»

У Нацыянальным мастацкім музеі знаходзіцца каля трох дзясяткаў партрэтаў з Нясвіжскага замка, а таксама графічныя малюны Фалата і два бюсты з Бальнай залы замка. Гэтыя творы былі перададзеныя ў музей у 1940 годзе, у час размеркавання замка

Надзея Міхайлаўна, цяпер пытанне заключаецца ў тым, ці перадаць гэты партрэт Радзівілаў замаху ў замак...

Канцэпцыя музейна-рэстаўрацыйнага вельмі слабая. Мяркуюцца стварыць «пышную рэзідэнцыю» з антыкарных рэчэй, якія не маюць непасрэднага дачынення да замка. І ў гэтай экспазіцыі гістарычныя партрэты будуць толькі часткай так званых «статычных» інтэр'ераў! Але гэта выбітны творы мастацтва, нацыянальны набытак! Тут, у Мінску, іх могуць бачыць усе ахвотныя. У Нясвіжы яны будуць з'яўляцца фонавым жывапісам. Мы разумеем, што выявы прадстаўнікоў роду Радзівілаў мусяць там быць, бо гэта палац Радзівілаў. І задана нясвіжскага музея — паказаць ролю гэтай сям'і ў гісторыі Беларусі на працягу стагоддзяў... Для гэтага дастаткова высакаяскасных копіяў. Напрыклад, у Мірскай замку, таксама спадчыны Радзівілаў, хоць гэта і філіял нашага музея, мы не будзем даваць арыгіналы партрэтаў, а замаўляем выраб мастацкіх копіяў.

— У Нясвіжы вы таксама вырашылі нічога не даваць?

— Мы згодныя даваць партрэты на дэпазіт — на кароткатэрміновыя выставы. У нас ужо ёсць досвед перадачы 7 партрэтаў. За тры месяцы партрэты «павяло» — палотны сталі прывісаць. Значыцца, там пакуль яшчэ недастаткова добра ўмоў захавання і няма прафесійных спецыялістаў-рэстаўрацый і захавальнікаў.

— Палац, разам з іншай нясвіжскай

Радзівілы сённяшнія мяркуюць, што Радзівілаў у чарашнію мусяць вярнуцца ў замак.

спадчынай Радзівілаў, унесены ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА. Вы прапунуеце помнік сусветнага значэння абвешчаць копіямі і муляжамі?

— У Спіс ЮНЕСКА ўвайшлі не палацавыя інтэр'еры, якія не захаваліся належным чынам, а ўзрывы палацава-паркавы ансамбль былой рэзідэнцыі Радзівілаў. Наконт муляжоў... Звярніце ўвагу на тое, што ні Нацыянальна-бібліятэка Беларусі, ні нацыянальны архівы не перадаюць кнігі і ўнікальныя дакументы з замка... Чаму, які вы лічыце?

— Таму што чытаць наведнікам іх усё адно не дадуць. А якая розніца, што будзе стаяць, змяніцца ў шафе?

— Менавіта. А чаму мы павінны рызыкаваць захаванасцю нацыянальных мастацкіх скарбаў Беларусі канца XVI—XIX стагоддзяў у гэтай сітуацыі, калі ўсе астатняе — джор інтэр'ераў, сцяплены, мэбля — будзе неаўтантычнае, муляжнае?

— Вы кажаце, што партрэты ў адноўленым замку будуць выконваць ролю аздабыткі інтэр'ераў. А вам не падаецца, што ў Радзівілаў яны выконвалі такую самую ролю? І вядома, мемарыяльную — бо гэта партрэты сваякоў...

— Але, на думку большасці музейшчыкаў, палац не павінен быць адноўлены як жытло Радзівілаў узор пачатку XX стагоддзя! Мэта музеяў — паказаць ролю Радзівілаў у нашай гісторыі. Але да гэтага неабавязкова перадаваць у замак каштоўныя крохля арыгіналаў. Ва ўсім свеце практычнае выраб копіяў дзеля захавання арыгіналаў: скульптуры Акропаля, творы Мікеланджэла ў Фларэнцыі, алтарны жывапіс Заходняй Еўропы...

— А вам не падаецца, што ў Нясвіж аднаўляецца гэты партрэт па-рознаму? Вы — як творы мастацтва, а яны — як рэчы Радзівілаў, якія трэба вярнуць у замак?

— Але гэта ўжо не «рэчы Радзівілаў», а нацыянальнае спадчына нашага краіны! Так аднаўляюцца гэтыя рэчы і ў Польшчы, і ў Літве, і ў Вільнюве, Небарове, Біржаі, Вільнюсе... Так складалася гісторыя. Наколькі я ведаю, аўтэнтычных «радзівілаўскіх» рэчэй у Нясвіжскім палацы няма. Стварыць інтэр'еры экспазіцыі ў былым выглядзе — утопія. Партрэты, нават аўтэнтычныя — не вырашэнне гэтай праблемы. Нясвіж яны не вяртаюць, а ў нашай музейнай экспазіцыі з'яўляцца прагал — адсутнасць беларускага свецкага жывапісу, чаго нельга дапусціць.

Надзея Міхайлаўна, давайце падвядзем рысу — ці згодныя вы перадаць хай б адзін арыгінальны партрэт у Нясвіж?

— Толькі на часовыя выставы, на дэпазіт. Мы стамі на пазіцыі стварэння для Міра і Нясвіжа якасных жывапісных копіяў.

ПАЗІЦЫЯ ГІСТАРЫЧНАГА МУЗЕЯ:

«Напэўна, будзе напружліва — ці ўсё аддаць, ці ўсё пакінуць...»

Яшчэ адзін зацікаўлены бок — Нацыянальны гістарычны музей, дзе знаходзіцца тэзіс партрэтаў з Нясвіжскага замка. Дырэктар Нацыянальнага гістарычнага музея Сяргей ВЕЧАР супраць таго, каб аддаць з музея ўсе арыгіналы партрэтаў. Спідар Сяргей заклікае шукаць кампрамісны варыянт

— дэталёва разглядаць, што трэба перадаць у Нясвіж, а што пакінуць у музеі...

Спідар Сяргей, які ў ваш музей трапілі менавіта гэты партрэты з Нясвіжскага замка?

— Лёс кожнага з дванаццаці партрэтаў даволі пакураты, які і шлах, якім яны трапілі да нас. Наш музей быў створаны ў пасляваенны час, там некаторыя партрэты перахоўваліся спачатку ў музеі Вялікай Айчыннай вайны, некаторыя трапілі з Масквы — як, напрыклад, партрэт Пана Каханку, які трапіў да нас у 1988 годзе з фонду Дзяржаўнага гістарычнага музея ў Маскве. У нас яны былі адрэстаўраваныя і цяпер знаходзіцца ў самым лепшым запатрабаваным раздзеле нашага музея — «Гісторыя Беларусі ў партрэтах і геральдыцы XVI-XVIII стагоддзяў».

— Апроч партрэтаў, ці ёсць у вашых фондах нейкія рэчы, датычныя Нясвіжскага замка?

— Улетку гэтага года, калі ўзнікла пытанне аб перадачы ў замак рэчэй, што маюць дачыненне да Радзівілаў, мы ўважліва яшчэ раз усё пераглядзелі. Такіх рэчэй практычна няма. У нашай калекцыі ёсць канапа і два фатэлы, пра якія запісана, што яны нібыта паходзяць з палаца. Гэты камплект партрабе грунтоўнай рэстаўрацыі. І мы не супраць, калі ён вернецца ў Нясвіж. Акрамя таго, мы прапанавалі Нясвіжы спіс з пяці дзясяткаў старадаўніх экспанатаў, якія прапануем перадаць для ўтварэння экспазіцыі ў замку.

— Паводле якога прынцыпу дзяліліся партрэты паміж вашым і мастацкім музейам?

— Такіх падзеяў, перарамеркаванняў было некалькі. Адзін — у 1968 годзе, калі ад нас у мастацкі музей была перададзена вялікая колькасць партрэтаў. Апошні — у 2001 годзе. Крытары падзелу былі даволі умоўныя. Работы, якія мелі найбольшую мастацкую вартасць, перадаваліся ў мастацкі музей. Работы, на якіх выяўляліся вядомыя гістарычныя асобы, ішлі нам. Большасць партрэтаў Радзівілаў апынулася ў мастацкім музеі.

Я назіраю канфлікт. Нясвіж хоча вярнуць партрэты ў замак, каб уключыць іх у экспазіцыю. Мінск, зразумела, аддаваць не хоча. Якая ваша пазіцыя па гэтым пытанні?

— Мы не называем гэта канфлітам... Сітуацыя такая, што ўнікальных гістарычных матэрыялаў, кшталту гэтых партрэтаў, у музеях нашай краіны мала. І ёсць пытанне: чым належаць гэтыя адноўленыя палатны пасля аднаўлення? Ці рабіць копіі, наватворы, ці перадаваць арыгіналы... Пытанне дужа складанае, і аднаго спосабу вырашэння тут няма. Выключна перарамеркаваннем экспанатаў у межах нашай музейнай сістэмы яго не вырашыць. Рэчы здабываюцца праз аўкцыёны, набываюцца ў калекцыянераў, замаўляюцца копіі ў замежных музеяў... І хоць наш музей мае велізарны фонд, але пры пільным разглядзе бачым, што падобныя экспанаты — на вагу золата. Я не думаю, што некага ўзардуе збядненне нашага музея.

Мяркую, што беднасць экспазіцыі Нясвіжскага замка таксама мала каго ўзардуе...

— Таму трэба шукаць варыянты!.. Можна вырабіць якасныя копіі... У пэўнай колькасці павінны прысутнічаць і арыгіналы... Напэўна, будзе не зусім правільна — ці ўсё аддаць, ці ўсё пакінуць. Але гэта пытанне для абмеркавання. Бо калі мы цяпер усё партрэты аддамо ў Нясвіж, і ў двух гаўных музейных краінах практычна не застанеца гістарычнага партрэта — гэта будзе таксама няправільна.

Спідар Сяргей, аднак многія людзі мяркуюць, што калі замак вярнуць друге жыццё, то лагічна вярнуць туды тое, што там заўжды было. У нашым выпадку — партрэты. Што вы на гэта скажаце?

— Я хачу заўважыць, што большасць партрэтаў, якія знаходзіцца ў нас, і ў мастацкім музеі — таксама з'яўляюцца копіямі. Копіямі тагачаснымі, якія рабілі самі Радзівілы — дзеля таго, каб, напрыклад, партрэт Пана Каханку вісець у кожнай княжаскай рэзідэнцыі. Па-другое, я лічу, што і з якаснымі копіямі можна стварыць адпаведную аўру! Нам трэба не збіраць антыкварыят, а трэба паказа

СКАНВОРД + СУДОКУ

Склаў Яўген ЛЯХАЎ.

Сканворд і судоку з адказаў і пазнаўкамі.

СУДОКУ. У квадраце 9x9 клетак размясціце лічы ад 1 да 9...

Узходні гараскон на наступны тыдзень

КАЗЯРОГМ НЕЛЬГА ЗАБЫВАЦА ПРА АБ'ЕКТЫВНУЮ САМААЦЭНКУ...

ЦЯЛЕЦ. Наведае неверагоднае пачуццё волі. Магчыма, гэты тыдзень стане паваротным момантам у жыцці.

БЛІЗНАТЫ. З чацвярга можа пачацца імклівы ўзлёт актыўнасці і прыліў жыццёвых сіл.

РАК. Тыдзень абядае быць лясчэйшым па палярэдні. Калі здаецца, што ўчынак, які вы жадаеце здзейсніць...

ЛЕУ. Неабходна дзейнічаць сумесна з надзейнымі партнёрамі, чым бы вы ні займаліся.

ДЗЕВА. У першай палове тыдня праца здольная паглынуць вас цалкам, а пачаткова абавязкова вырашыць, што, акрамя працы...

ШАЛІ. Тыдзень спрыяльны для кар'ернага росту і дасягнення вызначаных мэт.

СКАРПІЕН. Справы на гэтым тыдні, хутэй за ўсё, пойдучы ў гару. У панядзелак варта выдаткаваць некаторы час на аналіз праведзенай працы.

СТРАЛЕЦ. Аб'ём працы будзе невялікім, а вольнага часу стане больш, чым звычайна.

КАЗЯРОГ. Праца будзе адным з найбольш важных аспектаў жыцця дзейнасці.

ВАДАЛЕЙ. Верагодна удалае вырашэнне даволі заблытанай праблемы, што, у сваю чаргу, можа падтурнуць да доволі рызыкоўнага мерарпрыемства.

РЫБЫ. На працы могуць паўстаць канфліктныя сітуацыі. Захоўвайце спакой і стрыманасць і пагаруіцеся ў працу.

РЭЦЫПТЫ ДЛЯ ГІПЕРТОНІКАЎ. Прапусціце журавіны праз мясарубку, змяшчайце з мёдам у роўных прапарцыях...

ПРАВЕЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

Сканворд (10 лістапада). Па гаразонталі: Тарф. Крашчак. Саліба. Брута. Кракі. Том. Ровар. «Айда».

Альбо на пампушкі да Алены

Ну што, дарогія адстаём ад жыцця! Ужо ўсе ўсе напісалі пра свайны грыві, а мы з вамі яшчэ пра гэта і не пагугарылі!

САЛАТА З ГРУШ

Вазьміце: 250 г грушы, 100 г зярнятаў граната, 120 г сыру, 3 сталовыя лыжкі фруктовага ёгурту...

САЛАТА «ГРАНАТ»

Нам спатрэбіцца: 1 рэзька, 2 морквіны, 200 г варанай аліўчыны, кроп, кіна, зялёная цыбуліна...

САЛАТА З КАПУСТЫ

Вазьміце: 300 г капусты белаканчанай, 1 адвараны сярэдні бурак, 1 лімон, 1 маленькую цыбуліну...

САЛАТА З ГРЭЦКІМІ АРЭХАМІ І ГРАНАТАМ

Нам спатрэбіцца: 4 яйкі, 1 шклянкі здробных грэцкіх арэхаў, 1 цыбуліна, 1 сталовая лыжка масла...

САЛАТА З ГРЭЦКІМІ АРЭХАМІ І ПРАСМАЖАНЫМ СОКАМ

Нам спатрэбіцца: кураня (1—1,5 кг), 500 г молатых грэцкіх арэхаў, 2 сталовыя лыжкі мукі, вострая трава...

САЛАТА З ГРЭЦКІМІ АРЭХАМІ І ПРАСМАЖАНЫМ СОКАМ

Нам спатрэбіцца: 2 гранаты, 4 яблыкі, 2 чайныя лыжкі мёду.

кацкі плод, і сок, і кастачкі, і кветкі дрэва, і карані. Гранатавы сок дапамагае прадукціўці і вылучыць цылы шэраг захворванняў...

САЛАТА З ГРУШ

Вазьміце: 250 г грушы, 100 г зярнятаў граната, 120 г сыру, 3 сталовыя лыжкі фруктовага ёгурту...

САЛАТА «ГРАНАТ»

Нам спатрэбіцца: 1 рэзька, 2 морквіны, 200 г варанай аліўчыны, кроп, кіна, зялёная цыбуліна...

САЛАТА З КАПУСТЫ

Вазьміце: 300 г капусты белаканчанай, 1 адвараны сярэдні бурак, 1 лімон, 1 маленькую цыбуліну...

САЛАТА З ГРЭЦКІМІ АРЭХАМІ І ГРАНАТАМ

Нам спатрэбіцца: 4 яйкі, 1 шклянкі здробных грэцкіх арэхаў, 1 цыбуліна, 1 сталовая лыжка масла...

САЛАТА З ГРЭЦКІМІ АРЭХАМІ І ПРАСМАЖАНЫМ СОКАМ

Нам спатрэбіцца: кураня (1—1,5 кг), 500 г молатых грэцкіх арэхаў, 2 сталовыя лыжкі мукі, вострая трава...

САЛАТА З ГРЭЦКІМІ АРЭХАМІ І ПРАСМАЖАНЫМ СОКАМ

Нам спатрэбіцца: 2 гранаты, 4 яблыкі, 2 чайныя лыжкі мёду.

Сёння Месяц Маладік 16 лістапада. Месяц у сузор'і Шаляў. Сонца ўсход 7.35, заход 16.12, даўжыня дня 8.37.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ

Надвор'е на заўтра. Гэамагнітны ўзрушэнні. Віцебск +3...+5°C, Мінск +1...+3°C, Гродна +3...+5°C, Магілёў +3...+5°C, Брэст +4...+6°C, Гомель +3...+5°C.

14 лістапада

1939 год — 3-я (нечарговая) сесія Вярхоўнага Савета БССР прыняла закон «Аб прыняцці Заходняй Беларусі ў склад Беларускай Сацыялістычнай Рэспублікі».

1907 год — нарадзіўся Астрыд Ліндгрэн — без сумнення, самая папулярная дзіцячая пісьменніца ў свеце.

«У таго чалавека, якога нішто не выводзіць з сябе, няма сэрца. А чалавек бессардэчны не можа быць асабай».

Бальтасар Грасіян (1601—1658), іспанскі пісьменнік.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

ПРЫРОДНАЯ АПТЭКА

Лекі на ўсё жыццё

Журавіны — адны з самых карысных ягад. Гэта не толькі смачны ласунак, але і крыніца вітамінаў, якарства ад шмат якіх хва-робаў на ўсю жыцц.

ВЕЛЬМІ КАШТОВАЯ ЯГАДА

У народнай медыцыне журавіны выкарыстоўваюць для прафілактыкі запалення мочавыводных шляхоў, для лячэння нырчанакаменнай хваробы і ачышчэння крыві.

Журавіны маюць уласцівасць не толькі знішчаць шкодныя бактэрыі і вірусы, але і паніжаць тэмпературу.

«Жывы» морс. Прамыіце ягады ў праточнай вадзе, дайце вадзе сцячы, затым у эмаляраванай пасудзіне разаміце іх драўляным таўкачыкам.

Карысны сок у запас. Прамыіце ягады, разаміце, адфільтруйце сок. На адзін літр соку пакладзіце 250 г цукру, нагрэіце на невялікім агні да тэмпературы 85 градусаў.

РЭЦЫПТЫ ДЛЯ ГІПЕРТОНІКАЎ. Прапусціце журавіны праз мясарубку, змяшчайце з мёдам у роўных прапарцыях, прымайце па 1 ст. лыжцы 3 разы на дзень.

РЭЦЫПТЫ ДЛЯ ГІПЕРТОНІКАЎ. Прапусціце журавіны праз мясарубку, змяшчайце з мёдам у роўных прапарцыях, прымайце па 1 ст. лыжцы 3 разы на дзень.

РЭЦЫПТЫ ДЛЯ ГІПЕРТОНІКАЎ. Прапусціце журавіны праз мясарубку, змяшчайце з мёдам у роўных прапарцыях, прымайце па 1 ст. лыжцы 3 разы на дзень.

РЭЦЫПТЫ ДЛЯ ГІПЕРТОНІКАЎ. Прапусціце журавіны праз мясарубку, змяшчайце з мёдам у роўных прапарцыях, прымайце па 1 ст. лыжцы 3 разы на дзень.

РЭЦЫПТЫ ДЛЯ ГІПЕРТОНІКАЎ. Прапусціце журавіны праз мясарубку, змяшчайце з мёдам у роўных прапарцыях, прымайце па 1 ст. лыжцы 3 разы на дзень.

РЭЦЫПТЫ ДЛЯ ГІПЕРТОНІКАЎ. Прапусціце журавіны праз мясарубку, змяшчайце з мёдам у роўных прапарцыях, прымайце па 1 ст. лыжцы 3 разы на дзень.

ДЛЯ ВАШАЙ КАРЫСЦІ

Кладуўка з вітамінамі

Ужо не адно тысячагоддзе гэты шчыльны зялёны качан сілкуе і лечыць людзей. Асабліва карысна квашаная капуста — у палове шклянкі гэтага прадукту змяшчаецца трэцяя частка сутачнай нормы вітаміну С, неабходнага арганізму, а таксама карэцін, жалеза, вітаміны групы В, солі калію, кальцыю, натрыю, марганцу.

СПАСОБЫ ПАСОЛУ КАПУСТЫ

На 10 кг капусты (200 — 250 г соли) 1, 350 г морквы, 700—900 г яблыкаў, 350 г журавінаў; 2, 500 г морквы, 500 г яблыкаў, 4 — 5 г кмену; 3, 350 г морквы, 30 г лаўровага лісту;

КАПУСТА ХУТКАГА ПРЫГАТАВАННЯ. Першы спосаб. Прагатаваныя невялікія качаны разрэжце на чатыры часткі і заліце гарачым расолам (на літр вады — сталовая лыжка соли).

Другі спосаб. Нарэжце капусту саломкай ці квадратамі. Шчыльна ўтрамбуіце ў трохлітровы слоік. Заліце халоднай вадой з солью (на 1,5 л вады 2 ст. лыжцы соли), пакіньце ў цёплым месцы на два дні, пасля чаго адліце са слоіка крыву расолу, дадайце ў яго 0,5 шк. цукру і зноў уліце ў слоік.

СЭЗОННЫЯ КЛОПАТЫ. Як выбраць вусцілку. Калі на вуліцы ніжэй за нуль, ногі пачынаюць мерзнуць. Лямцавая вусцілка — дрэнная абарона ад халоду.

Ужыце вусцілку. Рыхтуючыся да паніжэння тэмпературы, варта набыць вусцілку на алюмініевай фользе. Яна не дадуць нагам скалець нават у лютым марозы.

Вусцілку павінны перашкаджаць і распусьтоджваючыя прыемыныя паху. Горш за ўсё з гэтай задчай спраўляецца скура. Выдатны антысептык — авечая шэрсць. Янаць больш эфектыўна — вусцілку на аснове актываванага вулгалу.

Добрым амартызатарам з'яўляецца патэксная прасліпка — для камфорту дастаткова 2 мм. Якасць вусцілку можна правярць пры набыцці. Сагнуце вусцілку і паглядзіце, ці не засталася лінія злому. Калі не — вусцілку можна браць.

СЭЗОННЫЯ КЛОПАТЫ. Як выбраць вусцілку. Калі на вуліцы ніжэй за нуль, ногі пачынаюць мерзнуць. Лямцавая вусцілка — дрэнная абарона ад халоду.

Ужыце вусцілку. Рыхтуючыся да паніжэння тэмпературы, варта набыць вусцілку на алюмініевай фользе. Яна не дадуць нагам скалець нават у лютым марозы.

Вусцілку павінны перашкаджаць і распусьтоджваючыя прыемыныя паху. Горш за ўсё з гэтай задчай спраўляецца скура. Выдатны антысептык — авечая шэрсць. Янаць больш эфектыўна — вусцілку на аснове актываванага вулгалу.

Добрым амартызатарам з'яўляецца патэксная прасліпка — для камфорту дастаткова 2 мм. Якасць вусцілку можна правярць пры набыцці. Сагнуце вусцілку і паглядзіце, ці не засталася лінія злому. Калі не — вусцілку можна браць.

Бальтасар Грасіян (1601—1658), іспанскі пісьменнік.

«ПРАЎДА ЗАЎСЁДЫ СПРАВА»

У дахрысціянскай культуры старажытных славаўноў, які ўвасабляў усеагульны справядлівы закон, усталяваны Даждзбогам, называўся «Правь».

Самеа ганаровае месца ў хаце займаў чырвоны кут. Звычайна ён знаходзіўся справа ад увахода. Таму хочацца звярнуцца да сённяшняга арганізатараў вяселля: не забывайце пра гэта залатое правіла народнай культуры — стол павінен быць пастаўлены так, каб месцы маладых былі зарыентаваны на ўсход.

Гэта ж судансенасца Добра і Зла захаваўся і ў хрысціянскай традыцыі. У кананічнай літаратуры гаворка ідзе пра тое, што падчас Страшнага суда апраўданым будзе падлісана месца справа ад Бога, грэшнікам — злева. У апісанніх распяцця Хрыста з'явіўся, які раскаяўся ў сваім злычынстве, быў раскрыжаваны з правага боку ад Хрыста, астаніўся — злева. На абразках Хрыста сядзіць справа ад Бога. Невялікаму ў традыцыях еўрапейскай культуры самым ганаровым месцам было месца справа ад гаспадары хаты.

Пасля таго, як хрысціянства было падзелена на дзве канфесіі, адна з іх атрымала назву Праваслаўе. Вернікі, якія прытрымліваюцца кропу, з'яўляюцца першымі ў хрысціянстве справа налева.

Сярод усходніх славаўноў было прынята, каб муж і жонка насілі заручальныя пярсцёнкі на правай руцэ. Толькі ў выпадку смерці аднаго з пары другі павінен быў на працягу трох гадоў насіць заручальныя пярсцёнкі на левай руцэ.

Адна з найстаражытнейшых навук пра чалавека — хірамантыя — прадаказвае лёс чалавека па лініях далоні і вусных ракавінаў. Яна сведчыць пра тое, што на левай руцэ чалавека прырода захавала «карцінкі», з якіх ён прыходзіць у гэты свет. На правай — яго развіццё, той канчатковы шлях, які ён адолее на працягу ўсяго жыцця.

У адвадэнні з'яўляюцца прыкладамі «правага рука» выканвала пагусьдзёную працу, а «левага рука» была пануючай пры выкананні магічных, рытуальных дзеянняў. Недала лічылі, што правай руцёй бласлаўляюць, а левай — пракліваюць.

У аптэцы БелАЗа на амбулаторным лічэнні можа знаходзіцца да 6 чалавек. — Што? — Грошай не дам, жаку.

Вызначце жаната мужчыну лёгка, ён вельмі неадэкватна раэгуе на пытанне: «Ты дзе?». — І? — Разам пасмяліся...

У люстраным карпе звычайна адлюстроўваецца задаволены твар рыбака. — Прапаваюваю пачаць пошукі альтэрнатыўнай крыніцы субсідзіравання.

З нагоды юбілею Таццяне Сяргею і Фёдару Віктаравічу АНДРЭВІЧЫМ з Луніна шчыры пажаданні здароўя, дабрабыту, шчаслівых гадоў жыцця.

Сваты са Стоўбачы. Вшчумем з днём нараджэння Антона Іванавіча ГРУЦА з в. Пагародна. Жадаем здароўя, сямейнага дабрабыту, шчасця і радасці ў жыцці.

Віктар Ілена ДУДЗІЧЫ.